

Q. D. B. V.
DISPUTATIO JURIDICA,
De
JURE PORTUUM,

Dom
Recht der Meer-Haven /

QUAM
ADSISTENTE DIVINA GRATIA
Auctoritate & Consensu

Magnifici Jctorum Ordinis
PRÆSIDENTE
DN. JOH: FRIDERICO RHETIO,
J. U. D. Pandect. P. P. Celeberrimo,
*Domino Patrono ac Præceptore suo atatem
colendo;*

publicæ Disquisitioni proponit.
AD DIEM VII. APRILIS. A. R. O. MD. C. LXXI.
Horis locoque consuetis

ALBERTUS VVEGER,
Regiomontanus Borussus.
~~~~~

FRANCOFURTI ad VIADRUM.
Literis FRIDERICI Eichornæ,

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

ADAMANTO

PRÆFATIO.

Mercaturam, Societatis animam, si quis dixerit, non errat; siue enim causam societatis, indigentiam humanam respicias, eam adeo commerciorum reperies indigam, ut sine iis vix momentum vita humana commode persistere possit, siue etiam in societatis conservationem inquiras, commercia esse, quæ constitutam inter gentes societatem confirmant, non negabis. Unde in duabus rebus Commercio & Imperio, societatem consistere, non ineleganter asseruit Lipsius, & Plato, cum institueret, quomodo Civitates bene habitari possint, imprimis negotiatores necessarios duxit. l. 2. ff. de Nundinis. Hinc quoque imprimis mercatura favere, illique ampla concedere privilegia videmus eos, qui Reipubl. suæ curam gerunt, aut suas vel locupletare vel clariores reddere satagunt ditiones; quot enim sunt, quæ per solam mercaturam ad summum pervenerunt fastigium? certe, si Batavis Vene- tis plurimisq; civitatibus mercaturam demas, vix nomen ipsis remansurum, certum est. Prout vero mercatura maritima præ terrestri opulentior, maioremque Reip. præstat utilitatem, sic majori quoque cura, ni na-

A

tura

tura obstiterit, eadem promovenda est. Aristoteles quidem à maritima alienus, solam terrestrem ex agricultura & pecuaria mercaturam suadet: Et Lacedæmoniorum Legis meminimus, qua civibus navigandi studium interdicebatur; sed utrique in eo genere simplicior & rudis adhuc ætas opinandi occasio fuit. Indigentia deinde & cultior ætas civitates longe aliud docuit; pœta teste:

Non eadem tellus parit omnia, vitibus illa

Convenit, hæc oleis, hic bene farra vigent,

Quot dis sita Regiones sunt, prætiosissimorum fructuum feraces, ad quas vel nullus, vel difficilis sine navibus aditus? quarum omnium commodo sine maritima mercatura carendum esset. Tacebo emolumenta inde Oriunda plura. Cum autem mercatura hac variis exposita periculis deprehenderetur, de Securitate aliqua isti prospiciendum erat, nullo commodiori momento, quam Portus juribus singularibus muniendo, eosdemq; privilegiis amplis ornando. De quibus Portuum Juribus in præsens quadam loco Disputationis publicæ proponere animus est, non quidem pro dignitate materiae aut Doctiorum palatu, sed in quantum & ingenii & institutiratio permittet. Ne autem sine Ductore procedam: DE-
ULM Opt. maximum ardentibus votis obnixè rogo, ut per legitimos juris tramites mihi currenti ipse Ductor & Doctor adsit, quo sub ipsius nomine, tentatum iter secundis exequi possim auspiciis: CA-

CAPUT I. DE NATURA PORTUS.

SUMMARIA.

1. <i>Significatio Tituli præmit- tenda, & quare</i> 2. <i>Jus unde dicatur.</i> 3. <i>Jus quid hic significet.</i> 4. <i>Portus unde dicatur.</i> 5. <i>Germanorum Haven. unde dictum.</i> 6. <i>Portus significatio alia propria.</i> 7. <i>Alia impropria quæ est vel Synecdochica.</i> 8. <i>Vel Metaphorica.</i> 9. <i>Definitio Portus.</i> 10. <i>Portus quare dicatur rece- ptaculum.</i> 11. <i>Portus st. l. ad litus vel ad ostia fluviorum siti.</i>	12. <i>Portus differt à vocabulo Batavico Rüste.</i> 13. <i>A vocabulo Rheede.</i> 14. <i>A freto.</i> 15. <i>Finis portuum.</i> 16. <i>Portus alii naturales.</i> 17. <i>Alii Artificiales.</i> 18. <i>Portus Ostiensis.</i> 19. <i>Sumptus ad Exstruendas portus unde petendi, & qui immunes. 20.</i> 21. <i>Portus lege publica con- stituitur.</i> 22. <i>Porte portubus comparan- tur.</i>

Iura Portuum exposituri, ea quæ ad significationem tituli faciunt, merito præmittimus; cum è re sit priusquam ad verborum interpretationem perveniamus, pauca de significatione ipsius tituli referre, *l. i. ff. d. R. C. fecerunt hoc & inculcarunt passim juris DD. quod videre est ex Titulis ff. C. X. in Sexto, Clement. Xvagent. Joan. 22. de Verbor. signif. §. 2. Inst. d. Furtis, l. i. ff. Qui satisfacere coguntur, c. 2. & 3. Distinct. 3.*

Et id merito, intellectis enim vocibus earumque virtutibus, rectius res ipsa intelligitur, & intellecta facilius determinatur. *arg. leg. 27. ff. qui testam. facer. poss.*

2. Jus natura sua à jubendo dictum videtur *Calvinus in Lexico jur. voce jus*. Idem pro arte, à justitia appellatur. *l. 1. ff. d. J. & J.* derivatione, non quidem Grammatica, cum jus sit primitivum & rectius Justitia à jure derivetur, *Vesemb. ad Tit. d. J. & J. num. 3.* sed Logica quatenus scilicet in concreto jus consideratum sumitur pro arte juris, justitia posterius est, eamque pro Objecto habet. *Zæsius ad Tit. ff. de J. & J. num. 3.*

3. In enarrandis variis acceptionibus vocabuli juris minus solliciti, determinamus, nobis hic juris nomine venire, qua denotat qualitatem autoritate publica inditam, ut ipsi portus diversimodè censcantur.

4. Portum *Brachæus ad leg. 59. d. V. S.* & alii quos inter *Becmannus de Originib. LL.* sub voce Portus, derivant ἀπό τῆς πορτῦς à freto & sinu maris, trajectu ad alias nationes facilimo, verum, præterea quod nec scripturæ ratio congruit, πορτῦς enim cum aspiratione & μ. Portus vero sine utroq; scribitur, vix conveniet hæc Etymologia, propterea, quod nulla convenientia significationis freti & portus, vel si qua est, ad eam portus significationem referenda sit, qua navis stationem significat, quæ impropria est, proprie enim Insulam significat, ut mox dicemus: non autem in Impropria sed in propria significatione vocabulorum origo quærenda.

5. Rectius ergo Portum à portando dicimus, quia in illum importantur & exportantur merces *per l. 59. d. V. S.* quod ulterius declaratur ex hoc, quod *Isidorus lib. 14. c. 8. Origin.* tradit: Veteres Portus Bajas dixisse à portandis bajulandisque mercibus.

In Originem vocis germanicae *Haben* inquirere operæ s. pretium putamus, nec enim sermonem patrium fastidire debemus, sed potius turpe ducere eorundem vocabulorum proprietates, quibus quotidie utimur, ignorare. arg. l. 2. §. 48 ff. d. O. J. Et quidem *Marquard. de Jure Mercator lib. 3. c. 4. n. 5. & seqq.* postquam nonnullorum opiniones, qui hoc vocabulum, vel ex Persico, vel ex Arabico Idiomate deducunt, exposuit, non incommode ab antiquo germanico *Habenen / Habenen / ungehavent* incultus. *Haven* ergo significat secundum originem suam, locum cultum, habitatumque, habito scilicet respectu maris inculci inhabitatque. Quid si à germanico *Haben* habere, deduceretur, propterea quod in portubus propter frequentiora commercia omnia facilius haberi ac comparari possint?

Appellatio portus duplex est, alia enim est propria, alia 6. impropria. Propria est, quando significat insulam, mercium importandarum & exportandarum causa ita extructam, ut ab incendiis, fumis incursionibusque tutior securiorque sit. *Gæddens ad leg. 59. ff. d. V. S.* Insula autem ex definitione Festi hic significat ædificium proprio ambitu à cæteris ædificiis constans, l. 14, ff. d. S. U, P. l. 91, §. 6, ff. d. Legat. 3. *Gryphiander d. Insulis c. 1. n. 40.* Qua in significatione accipitur Portus in d. l. 59. ff. d. V. S. ibi: Portus est locus conclusus quo importantur & exportantur merces. Hujusmodi quoque videri possunt ædificia illa à cæteris plerumque separata quæ vulgo nostri vocant **Pacthäuser** item apud nos **die Wsch und Theerhöffe** item **die Speicher** vid. *Dn. Wegn. p. m. Academia Patria quondam Antecessor ad d. leg. 59. ff. D. V. S.* Impropria Portus significatio duplex est. I. Synecdochica, quando domū quamlibet significat, fortean propterea, quod initio urbis Romæ, non adeo aucta Republica, domus instar 7.

insularum seu Portuum ædificatæ fuerint. In hac significatione accipitur *in L. L. 12. Tabular.* quando dicitur: Cui Testimonium defuerit, is tertiis diebus ob portum obvagulatam ito. Ad quam legem intelligendam, sciendum, constitutum fuisse legibus per triduum testimonii denunciationem fieri debere *l. 10. ff. d. Publ. Judic. Godofred. ad verba LL. 12. Tutel.* Quod si quis jam suam intentionem intra tres dies nullo probare poterat testimonio, quandoquidem deficiente testimonio inutiliter in judicio acturus esset. *l. 4. C. d. Edendo Decemviri, cum sæpe non jus sed probatio deficiat l. 30. ff. d. testam. Tutel.* litigatori permittere, ut post tres dies, ob portum h. e. domum adversarii obvagulatam eat, h. e. ab adversario testibus adhibitis cum convicio rem reperat. Facit huc locus. *Plantii in Aulul.*

- Ita me bene amet Laverna tu jam nisi reddi
 8. Mihi vasa jubes, pipulo hic differam te ante ædes.
 Quo in loco pipulo differre ante ædes, nihil aliud, quam ob portum obvagulatam ire, & convitari: pipulum enim idem est quod Convitium Varroni de *LL. declinatum* à pipatu pullo-
 rum, & vagulatio, idem quod quæstio seu inquisitio cum convitio, *vid. Crispinus & Gothofred. in Notis ad LL. 12. Tabul. Rittershusius in Comment. ad R. 12. Tabul. Class. 3. part. 3. c. 6.* Hæc ob portum obvagulatio, ut & hoc addam, efficiebat, ut si factio isthoc convitio, Adversarius, cui convitium factum, rem petitam restituere ad huc cessaret, libera esset litigatori potestas, in portum seu domum adversarii ingrediendi, inque ea rem suam quærendi. *Crispin. d. l. Bocerius de Regalib. c. 3. u. 128.*
 2. Significatio Improptia est Metaphorica, quando Portus pro statione navium accipitur. Statio autem est locus conclusus ubi naves tuto stare possunt. *l. 1. §. 13. de fluminib.* Nam quia etiam Navium stationes munitas atque conclusas esse oportet, ut in iis naves mercesque illatæ, tutæ, & à ventis

tis procellisque munitæ stent ac persistant, perinde ac in portu quodam h. e. Insula seu domo munita, inclusæ; ad hæc, naves in id exstructæ sint, ut merces portent, statio quæ naves simul & merces recipit, atque ita quodammodo locus fit quo merces importantur & exportantur: quæ ratio similitudinis Metaphoricæ est, qua Statio Navium portus dicitur. *Dn. VVegner. ad d. l. 59. d. V. S. Gæddens ad leg. 59. d. t. d. V. S. & ex hoc Calvinus in lexico Juridico sub voce Portus.* In eadem significatione supponitur. *in sepe d. l. 59. d. V. S. verb; Ea, nihilominus statio est conclusa atq; munita. Itemq; in l. 7. C. d. Oper. Publicis, l. 1. §. 19. ff. d. fluminib. l. unic. C. d. litor. & l. in custodia.* Quæ acceptio, quamvis impropria, usu tamen præ ipsa propria adeo invaluit, ut hodie primo statim conceptu vix aliud quam ejusmodi navium stationem, portus significet.

Proindeq; cum commodius vocabulū non succurrat impri-
mis in hac significatione nostræ erit tractationis. Cujus ordo
ut Definitionem tradāmus, exigit, quam si non secundum Logi-
corum præcepta, aut omnino accuratam proposuerimus, à benevolo Lectore veniam impetraturos nos speramus, cum
hactenus vix ullum, hac in re præcessorem videre contigerit.
Describimus autem Portum, quod sit receptaculum Navium
ad litus seu ostia fluviorum situm, natura vel arte receptas
naves à procellarum tempestatum pyratarumque injuria
vindicans, lege publica constitutum.

Portum diximus esse Receptaculum, à recipiendo^{10.}
quod naves, quæcunque tandem eo devenerint, si-
ve rostratæ, sive oblongæ, sive cnerariæ, sive actua-
riæ, sive alius generis fuerint, recipiat. Et quidem
situm esse ad litus, vel ad fluviorum ostia. Sunt enim ejus-
modi stationes Navium, vel ad litus, quod est, quatenus hy-
bernus fluctus maximus excurrit §. 3. *Instit. d. R. D.* si scilicet
nullus adsit fluvius, in quem se mare exoneret; ut est Por-
tus Venetorum, itemque qui est Marfiliis, & Coronæ vulgo
Rande

Bande Eron in Dania &c. vel etiam ad ostia fluviorum sitæ. *Gryphiander, d. Insulis c. 31. n. 171.* Uti est uterque Ducatus Prus-
siæ Portus. Ostia autem dicuntur exitus fluviorum, Ger-
manis **der Mund eines Flusses**/ hinc prope Lubecam vi-
cus **Trave Münde** & prope Rostochium **Warne Münde** dici-
tur quasi *wo der Mund der Trave/oder der Warne ist.*

- Differt ergo Portus 1. à vocabulo Batavico **Rijste**/ quod
 12. latus significat, & denotat regionem terræ adjacentis, ut *die*
Engeländische Rüste/ die Französische Rüste/ 2. à vocabulo
Rheede/ quod significat confinium circa portum, in quo na-
 ves anchoras jacere, & aliquo modo etiam tutæ stare possunt.
 14. 3. etiam differt Portus à frero, nostris **der Sund** dictum, quod
 finum maris significat, quale est celebre illud fretum Dani-
 cum, quod etiam *ναλ ἑξοχην* **der Sund** dicitur. Ab quo voca-
 bulo **Sund** & insula **Stralen** Urbem Stralsundium quoque
 dictum putamus, quasi **der Stralische Sund**/ qui insulam
 Stralem alluit. *Gryphiander. d. Insuli. c. 3. n. 53.*
 15. Finis Portuum est fidam securamque Navibus præstare
 stationem, & à tempestatibus pyratarumque incursionibus
 easdem defendere. Quod cum dupliciter fiat, vel enim pro-
 pter naturalem situm naves tutæ stant; vel etiam propter ac-
 cedentem artem, & operam humanam: hinc quoque Por-
 tus sunt vel Naturales, vel Artificiales. Naturales sunt, quos
 16. natura ipsa artificiosissima operum conditrix primitus struxit,
 ita ut vel è conspectu insulam aut promontoria habeant, qui-
 bus undarum fluctus franguntur, & stationes ab omni tempe-
 stis injuria tutiores redduntur: quos Virgilius lib. 1. æneid.
 v. 164. sic describit:

Est in secessu longo locus insula portum
 Efficit, objectu laterum quibus omnis ab alto
 Frangitur, inque sinus scindit sese unda reductos.
 Hinc atque hinc vastæ rupes, geminique minantur.

In Cœ.

In Cœlum scopuli, quorum sub vertice late

Æquora tuta silent.

Ejusmodi visuntur in Sicilia Meslinæ & in Gallia Marfilis.

Boterus de Orig. Urbium lib. 1. c. 10. & imprimis huc referendus Portus Constantinopolitanus, de quo *vid.* *Hypolytus à collibus de Increment. Urb. c. 5.*

Artificiales Portus sunt quos ars sive industria humanas obices quasi contra ventorum impetus struxit, quales sunt in Sicilia Palermi, & in Italia, Genuæ: ubi portus mole sexcentorum passuum, quo navibus sæviente Africo, naufragio expositis succurratur, clauditur, *Autor Descript. Reip. Genueensis. Itemq; Buno in Notis ad Cluver. Geograph. lib. 3. c. 36. n. 8. Boterus d. Orig. Urb. lib. 1. c. 10.* Item Portus Ostiensis, qui semper, quoties alio Portu non addito in historia Romana Portus nominatur, intelligitur. *Panciroli. in Notis. Imp. Occid. c. 9. arg. §. 2. Inst. d. 7. N. G. & C. de cujus structura à Julio Cæsare propter difficultates sæpius omissa, à Claudio verò Imperatore perfecta vid. Suetonius in vid. Imp. Claud. cap. 19.* Formam & modum hujusmodi artificiales extruendi portus non proponimus, Lectores ad Vitruvii Architecturam & qui hoc Recentiores sunt remittentes.

Cæterum de sumptibus ad extruendos portus conquirendis, brevibus. Scilicet cum hoc opus sit publicum, quia ^{19.} Civitati & Usui publico extruitur, omnes conferre tenentur. *l. 7. C. d. Opib. Publ.* ita ut nemo licet alias privilegiatus, ullo dignitatis privilegio excusetur. *d. l. 7. Dn. Struv. Syntag. Jur. Civil. Ex. 50. & 80.* Imo nec ipsæ venerabiles Ecclesiæ & domus divinæ ab his collectis immunes sunt, quia constructio seu Refectio Portus nec est opus sordidum, nec personale. *l. 7. C. d. SS. Eccles. Novell. 138. c. 3.* à quibus tantum immunes habentur. *l. 5. C. de SS. Eccles. Dn. Brunneman. ad l. 7. d. Opib. Publ. Itemq; ad l. 5. & 7. d. SS. Eccles.* Peregrini appellentes ad portum, cum

B

hoc

- hoc ipso securitate Portus maxime fruantur, omnino quoque ad refectionem tenentur, cum secundum naturam incommoda ferre debeat, qui commoda sentit. *l. 10. ff. d. R. J. Dn. Brunnemann. in supra citatis locis. Dn. Marquard. de Jur. Mercator. lib. 2 c. 3. n. 2.*
20. Ultimo circa Definitionem Portus traditum est, lege publica Portum constitui; non quasi lex publica locum alias inidoneum portuosum reddat vel contra. Sed propterea, quod talis navium segura statio jura portus non aliter, quam per publicam superioris Constitutionem consequatur.
21. Nam sicuti machina seu ædificium Portæ, jura Portarum eidem non tribuit, sed sanctio superioris, quia & dirura portu jura Portarum salva manent: Ita quoque in Portubus, qui Portis comparantur. *vid. Tholoz. de Republ. lib. 2. c. 9. n. 2. & seqq.* Locus in se, Portus jura non habet, nisi eidem à superiori fuerint concessa. Et hinc destructo etiā portu, ejus jura & privilegia salva subsistunt. *arg. l. 20. §. 2. ff. d. S. U. P. ibiq. Godofr. lit. K. ff. argum. c. 2. cum ex injuncto X. d. N. O. N. Matthias de Affl. Et d. Feudis ad cap. unic. 2. feudor. qua sunt Regalia.*
- 22.

CAPUT II.

DE DOMINIO ET JURISDICTIONE PORTUS.

1. Dominium quid	}	6. Nulla fuit Communio prima-
2. Dominium ex possessione capit.		va.
3. Naturalis possessio quid.		7. Textibus Juris Civilis quid
4. Quid Civilis		Juris Natura vel Gentium
5. Origo possessionis,		fit, firmiter non probatur.
		8. Jus

8. <i>Jus Gentium</i> saepe in <i>Jure Romano</i> <i>jus Natura</i> significat, 9. <i>Argumenta</i> nullam fuisse <i>Communione</i> probantes, referuntur. 10. <i>Dupliciter</i> dicitur <i>res Communis</i>. 11. <i>Quid</i> in <i>Romano Jure</i> <i>Res communis</i>. 12. <i>Quid</i> in <i>Eodem</i> <i>Res publica</i>. 13. <i>Principes</i> hodie <i>res publicae</i> & <i>Communes Regalium</i> <i>Constitutione</i> sibi appropriarunt. 14. <i>An jure</i> hoc fecerint, <i>quaeritur</i>. 15. <i>Membri primi</i> <i>Conclusio</i>. 16. <i>Jurisdictio</i> <i>quid</i>. 17. <i>penes quem</i> <i>resideat</i>.	18. <i>An Princeps</i> in <i>propria persona</i> <i>jus dicere</i>, <i>an vero id Juri peritis</i> <i>committere debeat</i>. 19. <i>Jurisdictio portus</i> in <i>Republ. Romana</i> <i>cui commissa</i>. 20. <i>Comitis Portus</i> <i>munus</i>. 21. <i>Munus Centenarii</i> <i>portus</i>. 22. In <i>Regno Sueciae</i> <i>Jurisdictio portus</i> est <i>penes Collegium Admiralitatis</i>. 23. <i>Quinam</i> <i>Jurisdictioni portus</i> <i>subsint</i>. 24. <i>quinam</i> <i>Jurisdictioni portus</i> <i>termini</i>. 25. <i>Cognitio Delicti</i> in <i>mari commisi</i> <i>ad quem pertineat</i>.

Dominium est Jus, quo quis de re sua pro arbitrio nomine suo disponere potest. l. 21. C. Mandat. Novell. 22. c. 2. 1. Struv. Ex. XI. th. 4. Proprietas enim est formalis Domini ratione. l. 7. C. d. quaestio. l. 69. ff. d. Usufr. ita, ut sine proprietate nullum verum Dominium consistere possit.

Hoc Dominium, actuale scilicet seu in actu secundo, ex 2. naturali possessione capisse dicit Nerva in leg. 1. §. 1. d. A. vel A. P. Naturalis haec possessio est, quando quis corpore vel facto aliquo possessionem apprehendit, eique insinit. l. 3. §. 1. & 3. ff. A. vel A. P. l. 1. §. 24. ff. d. vi & vi armata. Ut in contrarium plerumque; Civilis est, quando animo Domini possideamus eamque retinemus cit. leg. 3. §. 1. & 13. 4.

Haec possessiones autem tempore Adami, statim post translatum in eum à DEO totius universi Dominium, sensum, neque; 5.

enim totum orbem simul occupare poterat, coeperunt. Nec eo minus in omnes res Dominium ipse acquisivit, quamvis omnes res actualiter non possederit, quod actu possessionem omnium rerum capeffere, easque ad usum suum applicare vel noluerit, vel non potuerit. Non aliter, ac ille qui animo Domini unum conclave palatii intravit, totum occupasse judicatur. *l. 3. §. 1. ff. d. Acquir. Possess. Puffendorff. Elem. Jurispr. Univers. lib. 1. Definit. 5. §. 16.* Nam prout res indigentis hominum sufficiebant, ita quoque vel priores vel posteriores occupationi fuere obnoxia. Fungibiles & quæ his similes, quarum usus in abusu consistit, adeoque nisi propriæ fiant, usui non sunt, viam occupationibus stravere, quod enim harum rerum quisque sic arripuerat, id ei eripere alter, nisi per injuriam non poterat. *Grotius d. J. B. & P. lib. 1. c. 2. n. 2.* Post, multiplicato genere humano, ob exquisitius videndi genus electum, certa quibuslibet facta assignatione, etiam ipsi rebus immobilibus, fundis, agris &c. termini positi fuere.

6. Neque tamen antequam rebus istis termini positi communionem aliquam fuisse, à qua postmodum, distinctione Dominiorum accedente, recessum est, credimus. Cum id nec Poetarum nec Historicorum quorundam auctoritates evincant, utpote quæ vel fabulis innitiuntur, vel commoda explanatione dilui possunt. Nec quoque nos ut talem Communionem asseramus, adducet. *l. 5. ff. d. J. & J. §. XI. Inst. d. R. D. l. 1. pr. ff. d. A. R. D.* & si qui alii textus sunt, in quibus Distinctio Dominiorum juri Gentium adscribitur. 1. quia textibus juris Civilis, quid juris Naturæ vel Gentium sit, firmiter probari non potest, nec etiâ magis admittendi sunt, quam illi, qui de partu vel septimestri vel octimestri quid disponunt, vel etiam jus Naturæ in bruta cadere dicunt. 2. Illis opponimus *§. 1. Inst. d. Oblig. ex delicto*. ubi furta jure Naturæ prohibita dicuntur; si enim hoc, sequitur, quod & à natura sit alioquod Dominii-
- 7.

minium, cum furtum tantum rei alienæ fiat. III. quia non sequitur, Distinctio Dominiorum in jure Justiniano juri Gentium adscribitur E. Naturale non est, 1. quia jus Gentium 8. scilicet jus Naturæ significat. §. XI. *Inst. d. R.D.* 2. quia alteram speciem juris Gentium, Primævum scilicet jus significare potest. 3. quia potest ab approbatione & meliori reformatione, quam à jure Gentium habet eidem adscribi, cum tamen à Naturæ jure inventa sit, quod in jure nostro non est infrequens. *vid. Franzkius Exercit. 1. quæst. 6.*

Quotamen & nostram fulciamus sententiam, nullam 9. fuisse Communionem statuentes. Eam sequentibus corroboramus argumentis. I. Quia ad nullam Communionis veram speciem, pristina illa, quam vulgo prætendunt, referri potest communio. Dupliciter autem res Communis esse potest vel ita, 10. ut proprietas apud plures pro indiviso sit, usus autem singulis communis, ut forum theatrum: vel etiam ita, ut proprietas plane nullius sit, usus autem promiscuus, ut aer. Non prior modo communio fuit, quia Adamo & Evæ uni hominum pari, totius universi Dominium traditum: nec ulla ratio svadet, cur non Adamo ut Individuo, sed ut speciei generis humani, Dominium traditum asseramus, cum à proprietate vocum facile non sit recedendum. Nec ad secundam Communionis speciem verius referri poterit, quia utique non nudus usus sed Dominium verum translatum esse, ipsa formula traditionis. *Genes. 1. vs. 28. & cap. 9. vs. 2.* sufficienter indicat, & si hoc factum non fuisset, inconvenientissimè postmodum orta Distinctione Dominiorum, sibi homines res appropriassent.

II. Cum quarundum rerum usus in abusu consistat, re autem abuti, nemo nisi Dominus possit, nec tamen quod quisque sic arripuerat, id ei eripere alter, nisi per injuriam, non posset, fatente ipso met *Grotiod. J. B. & P. lib. 2. c. 2. n. 2.* quomodo quis

vel rebus fungibilibus uti, vel etiam reliquos sine Dominiū jure excludere potuit?

III. Quia statim in filiis Adami, Caino & Abele Distinctio Dominorum apparuit, dum hic agrum coluit, hic pecora possedit, & quilibet horum de PROPRIO, DEO sacrificavit. *Genes. 4. vs. 2. & 3.* Plures rationes si quis desiderat magno numero eas inveniet apud *Dn. Franzkium p.m.d.Ex. 1. quest. 6. Dn. Struv. Ex. 1. aph. 1. Synt. Jur. Feūdal. Dn. Strauch. in Diss. d. Impio Marii c. 1. Dn. Ziegler in Not. ad Grot. lib. 1. c. 2. n. 2. Dn. Puffendorff. in Element. Jurisp. univers. lib. 1. Defin. 5. §. 12. & seq. Dn. Bæcler. ad Grot. lib. 2. cap. 1. pag. 38.*

Ut vero redeamus unde digressi sumus; Diximus hactenus occupationem fungibilium, excepiſſe occupationem immobiliū, propter insufficientiam & usum commodiorem: nihilominus tamen & post occupata immobilia, nonnullæ res veluti ex causa derelicti & ratione certi usus, vacuæ mansere, vel, quod tum divisionem facile non admiserint, vel, quod natura ita comparatæ fuerint, ut uno usurpante etiam alteri sufficientem potuerint præbere usum; quales sunt, mare, aqua, profluens, litora &c. Nec tamen obstat quo minus etiam tales res respectu illius usus, quo ab initio aliquando liberæ à proprietate manserunt, postea occupari, & proprietati obnoxia fieri potuerint, quoniam Dominium totius orbis & quicquid in eo continetur, Adamo & ab hoc posteris traditum est.

Et hinc origo rerum, quæ in jure nostro Communes dicuntur, repetenda venit, quæ sunt quarum usus promiscuus proprietatis vero nullius est. *§. 1. Inst. d. Rer. Divis.* Et quidem Communes dicuntur, non exclusive ad proprietatem: sed quia usum quendam præstant qui promiscuus est, & bestiis æque ac hominibus communis. In nullius autem Dominio sunt; non quasi in primæva Communione perſisterint: sed quia

quia natura sua in proprietatem describi non potuerint, adeo, ut omnibus animalibus manserint Communes ad usum necessarium. *Dn. Strauch. dissert. Justin. 6. aph. 2.* Tales res communes sunt aër, aqua profluens, mare & per hoc litora maris *S. 1. Inst. d. R. D.* An ergo & Portus erunt res communes? videtur quod sic, quia æque maris particula portus est. *Marquard. d. Jure Mercator. lib. 1. cap. 17. n. 14.* quam litus, quod propterea inter res communes refertur. Verum in *l. 5. §. 1. ff. d. R. D. & §. 2. Inst. eod.* Portus rebus publicis accensetur, quæ sunt, cujus proprietas est alicujus populi, usus vero promiscuus. *12.* Idq; propterea quia Portus jam occupati, & in Principis vel populi Dominio sunt: si enim occupati non essent, cuilibet in iis ædificare permissum esset, quod cum sine incommodo populorum fieri non possit, effectus, ex quibus æstimantur res communes, in portibus non esse admittendos, placuit, ut propterea publicis rebus adnumerentur. *Bachov. ad §. 2. Inst. d. R. D. Ludvvell. ad cit. §. 2. Item Voet. ibid.* Atque hæc quidem circa portus quoad ipsorum Dominium, Jure Romano obtinent.

Hodie, vero Principes ad augendo eorum fisco, qui principum sustentaculum dignitatis est *arg. l. 5. C. ad Leg. Jul. Majestat.* *13.* Itemque quo publicis necessitatibus subveniant, truculentas hostium incursiones avertant, totamque Rempublicam, in statu tranquillo conservent, Res has Communes & Publicas, supra descriptas, Regalium Constitutione, sibi met fere appropriarunt.

Quod, jure an injuria Principes fecerint, non sine dubio, *14.* quæritur? Nos optimo jure res illas ad se Principes traxisse, constanter asseveramus: quia hoc ipso nemini damnum intulere, nec magis in reliquos injuriosi fuere, quam illi, qui res nullius occuparunt: nam res hæc, quia communes h. e. in nullius

lius adhuc Dominio fucere, libere occupari potuerant. Quin imo, hæ ipsæ res, adhuc quasi communes remanserunt, nam quamvis iis tantum utantur Principes, reditusque ex illis suos faciant, hos tamen, dum vel ad conservandam Majestatem, vel ad salutem Reipubl. promovendam, impendunt, aliorum potius causam agere videntur; quia aliàs alia contributione, sumptus istos publicos facere deberent ii, qui sibi res Communes ereptas esse conqueruntur. Nec obstat quod jura Naturalia sint immutabilia. §. XI. *Inst. d. J. N.G. & C.* hæc autem jure Naturali Communia sint §. I. *Inst. d. R.D.* adhibita enim distinctione juris Naturalis qua in Permissivum & Præceptivum dividitur, hæc sufficienter resolvuntur. vid. quæ his convenientia habet *Grotius de J. 6. & p. lib. 2. cap. 2. n. 5.*

14. Concludimus ergo Ratione Domini, Portus, secundum jus Romanum ad Publicas res referri; Posterioribus autem temporibus, maximè quoad jura inter Regalia esse relatos. 2. *Feud. 56.*

15. *Jam ad secundum hujus Capitis Membrum, De Portus jurisdictione.* Jurisdictio in genere est Potestas dijudicandi causas ad judicia spectantes *Struve Syntagm. jur. Civil. Ex. 4. th. 49.*
16. Hæc potestas, uti semper ab eo penes quem τὸ νόμιον in Republica dependet, ita & hic Ejus erit Portus jurisdictio, ejus est Portus Dominium. Nam sicuti leges ferre, latas interpretari, Majestatis est, *l. 1. l. final. C. d. LL.* Sic quoque secundum illas jus ducere, Ejus erit: quia omnis potestas Legum Principem respicit. *d. l. fin. C. d. LL.* & alias frustrata essent leges, nisi qui eas tulit, haberet potestatem exequendi & in delinquentes animadvertendi, ut ait *Jacobus VI. Rex Anglia lib. 2. Institution. Regia.*

17. Ast quia nec è re est Reipubl. nec è Dignitate Principis ipsum à majoribus Reip. negotiis evocatum, levibus privato. rum litibus implicari. *l. 32. pr. C. d. Appell. & Consultat. ne quando*

do similem cum Claudio Imperatore fortunam experiri necesse habeat, quem è Tribunali descendentem Causidici non solum voce revocabant, sed & lacinia togæ retenta, interdum pede apprehenso retinebant. *Svetonius in vita Imper. Claudij c. 15.* Optime hæc jurisdictioni Potestas quibusdam juris peritis à Majestate committitur *Sutholt. Diss. d. Jurudiect. aph 92.* Et quidem, prout suæ Reipubl. consultum Princeps judicabit, ac vel uni vel collegio integro omnem vel certarum tantum causarum, hanc juris dicendi concedet potestatem.

In Republ. Romana Jurisdictio Portus Ostiensis fuit penes Comitem Portus & Centenarium Portus, seu Limenarcham. Comitibus Portus, qui Præfecto Vigilum suberat, munus erat, prospicere, ne cui injuria in portu inferatur, tum curam mercium Romani vehendarum habebat, horrea portus, in quæ advectum frumentum condebatur, curabat, & ut Saccarii seu Bajuli soli, merces in portum vectas, justo pretio comportent, providebat. De quo Comite Portus ejusque officio vid. plura ap. *Cassiodorum lib. 7. formul. 23. l. 1. Cod. Theodos. d. Saccar. port. Rom. l. 1. C. Th. de Patron. horreo port. Panciroll. in Comment. in Notitiam Imp. Occident. d. Comite Portus. c. 9.*

Centenarius Portus erat, qui cum 100. plus minus militibus portum tuebatur. Hunc *¶ Ctus Paulus in l. 4. ff. d. Fugitiv. Itemq; l. 18. §. 10. ff. d. Muneribus.* Limenarcham vocat, quasi Portus Præfectum. à Cassiodoro *lib. 7. varia.* Portus Vicarius dicitur: Hujus munus, prout *Idem Pancirollus in Comm. in Notit. Imp. Occid. c. 18. & de Magistr. Municip. c. 18.* describit, fuit; lites peregrinorum & Civium ibidem dirimere, & latrones ac delinquentes detinere *vid. cit. l. 4. ff. d. fugitiv. ibiq; Godofr. in Not. margin.*

In Regno Sveciæ & alibi jurisdictio Portuum est penes autoritate Publica constitutum Collegium Admiralitatis, utpote quod, teste *Loccenio d. jur. Maritimo lib. 2. c. 2. n. 2. & seqq.*

negotia quæ ad classis publicæ extructionem, armaturam & expeditionem spectant, una cum Navalium & Portuum munitione & Conservatione tractat, & paulo post addit *cit. Loc. cen.* Habet idem Collegium suum forum, ac Tribunal, quo res ad iustitiam & disciplinam navalem facientes, devolvuntur. Alibi aliter fortean jurisdictio Portus exercetur, quod ulterius deducere non vacat: cum Nobis per superius tradita sufficiat, posse Principem pro necessitate suæ Reipubl. quibus & quomodo velit jurisditionem exercendam committere. In quos autem illi quibus jurisdictio Portuum commissa, jurisditionem suam exercere possint, & qui termini jurisditionis Portus sint, quæritur?

23. Quod primum attinet, dicimus omnes illos jurisditioni Portus subiectos esse qui in illo morantur, sive sint subditi illius Principis, sive non, sed Exteri, quia hi, hoc ipso quod Portum ingressi sunt, subditi temporarii fiunt; quoniam ad gubernationem populi moraliter necessarium est, ut qui ei vel ad tempus se admiscent, quod sit intrando territorium, ii conformes se reddant ejus populi institutis. *Grotius d. l. 6. & p. lib. 2. c. 1. n. 5.* Ita ut non tantum personæ subditi temporarii sint, sed & bona in portum alienum advecta, alienæ submittantur potestati. Ex quo principio omnino probandum venit factum Elisabethæ Reginæ Angliæ, quando interposita cautione, à peregrinis mercatoribus pecuniam in portus Anglicanos advectam mutuo sumebat. De quo videatur *Cambden in Annalibus Anglicis sub finem anni 1568. Itemq. Dn. Bæcler. in Not. ad Grotium in lib. 1. cap. 1. pag. 118.* Legatos tamen aliunde missos ab hac Jurisdictione excipimus; per ea quæ tradit *Grotius d. lib. 2. cap. 18. n. 4.*

24. Ad secundum, quod terminos jurisditionis concernit, hos non terminos portus statuimus, sed ulterius usque ad duorum dierum iter extendimus, ita ut etiam delictum in mari per-

perpetratum ibi puniendum sit, ejus portui locus ille maris
 ubi delictum commissum propinquior est. *Loccen. d. jur. Ma-*
rit. lib. 1. c. 4. num. 6. Rutger. Roland. d. Commissar. part. 4. lib. 2.
n. 19. c. XI. Rodericus Zuarius d. Usu Maris Consil. 1. n. 1. & 3. Quod
 si vero Delictum in mari inter duas urbes æqualiter distantes,
 perpetratum sit, cognitio ejus ad utramque per concursum,
 jurisdictionis pertinebit, quia in confinio delictum commi-
 sum, quod est commune utriusque Civitatis. *Loccen. cit. loc*
Dn. Carpzov. Pract. Criminal. part. 3. quest. 110. n. 37. Treutlerus
Volum. Disp. 1. Disp. 19. th. 4. ibiq. Bachov.

CAPUT III.

DE JURIBUS PORTUS CIRCA NAVES ADVENIENTES.

SUMMARIA.

1. Portus comparantur Portis.	10. Velorum demissio jam olim innotuit.
2. Portus quo sensu dicatur occupatus.	11. Est duplex.
3. Prohibitio portus interdum est causa belli.	12. Velorum demissio non imperat subjectionem.
4. Usus portus quis.	13. De signis ad securitatem navigantium in mari erectis
5. Hostes a portibus nostris omni jure arcemus.	14. Pilote qui dicantur.
6. Nec minus hostium fœderatos	15. Noviter adveniens quis sit, unde veniat, in Portu significabit.
7. Ut & Piratas.	16. Importandarum mercium cura habenda.
8. Navis portum ingrediens portus Jurisdictioni se subdit.	
9. Navis portum ingrediens vela submittet.	17. Ad-

17. <i>Adveniens magister Navis Epistola adsertoria instructus sit.</i> 18. <i>Ob sumptus in securitatem navigationis, & conservationem portus faciendos, & quum est à navigantibus exigere vectigal.</i> 19. <i>Vectigal quid.</i> 20. <i>Cui competat jus Vectigalium.</i> 21. <i>Pœna illorum qui vectigalia rite non instituta extorquent.</i> 22. <i>Defraudans vectigalia furtum committit.</i> 23. <i>Jus Vectigalium in Imperio Romano penes quem.</i> 24. <i>Quarum rerum vectigal exigi debeat ex sine Reip. estimandum.</i>	25. <i>Cauebit Princeps ne nimis dura exigat vectigalia.</i> 26. <i>Vectigal regulariter in pecunia consistit.</i> 27. <i>Qualis pecunia præstanda.</i> 28. <i>Vectigal omnes solvere tenentur nisi sint immunes.</i> 29. <i>Recensentur persona à solutione vectigalium immunes.</i> 30. <i>Recensentur res quarum non solvitur vectigal.</i> 31. <i>Pœna illorum qui vectigalia defraudant.</i> 32. <i>Solutio questionis an nauta ex necessitate aliqua in portum devium delatus, ejus loci vectigal solvere teneatur.</i>

1- **P**ortus portis comparari jam superius cap. 1. in fine ex Tholozano lib. 2. d. Republica c. 9. n. 2. & sequent. diximus, illæ enim prout aditum ad civitatem præstant, ita per hos ad ipsam pervenimus regionem, & hinc plurima Portuum jura Portubus etiam competere vix dubium erit, Exemplum aliquod dedimus in d. cap. 1. aliud addere svadet materia, hoc Capite tradenda, jura scil. portuum singularia circa Naves advenientes; ubi magna quoque inter jura Portuum & Portarum apparet convenientia; Una etenim causa est, quæ advenientes & à portu & à porta arcere vel non arcere potest: Usus scil. horum omnium, quantum libertas commerciorum, securitasque publica patitur, communis, Et quamvis occu-
pati

pari & in Dominio esse Portus, dixerimus supra, hoc tamen 2.
ultra Imperii & jurisdictionis Dominium extendendum non
est, cum usus omnibus communis reliquendus sit, *Sixtinus*
de Regalib. 2. c. 3. n. 35. *Marquard. de Mercat. lib. 1. c. 17. num. 18.*
non secus ac viæ publicæ, quæ, quamvis in Dominio sint, ni-
hilominus tamen illarum usus omnibus est promiscuus. l. 24.
pr. ff. de Damno Infecto. Dn. Strauch. Dissert. de Imp. Mar. c. 8. n. 1.
Idque propterea, ne Commerciorum usus, societatis humanæ
conservandæ gratia inventus, impediatur, aut restringatur,
quod fieret, communi portuum usu negato. Nam si Com-
mercia libera esse debeant, utique etiam ea libera sint necesse
est, sine quibus commode exerceri non possunt, ut sunt na-
vigatio & portuum usus. *vid. Loccen. d. jur. Marit. lib. 1. c. 3. n. 2.*
& seqq. Hinc iusta quoque bella ob mare clausum, portum 3.
prohibitum, commercia negata, orta esse, docent exempla.
Megarensum in Athenientes. Thucid. lib. 1. Diodorus Siculus lib.
12. Bononiensium in Venetos. Carolus Sigon. lib. 20. d. Regno
Italia. Castellanis etiam in Americanos has justas potuisse
belli esse causas cum *Franc. Victoria de Indis part. 2. n. 23, 4 pu-*
tat Grotius d. Mari libero c. 1. & Dn. Marquard. cit. loc. lib. 1. cap.
15. num. 3.

Appellere itaque & exonerare in portu merces, vel alio
modo concessio portu uti cuivis licebit, dummodo quis non 4.
in detrimentum civitatis eo utatur, vel statutis Civitatis vim
inferat. *arg. l. 1 §. 12 ff. de fluminib. l. 24. princ. ff. de Damno Infecto.*
Non enim inficias iri potest, hunc portuum usum eoque,
non posse extendi, ut pactis legibusque commercia non re-
stringi, maria & portus per vectigalia & portoria non coar-
ctari queant. *Loccen. d. tr. lib. 1. cap. 10. per totum.*

Lex enim Civilis & si nihil potest contra Naturæ jus per-
mittere, aut prohibere, potest tamen libertatem naturalem
circumscribere & vetare quod naturaliter licebat. l. 6. ff. d.

j. & j. Grotius d. j. b. & p. lib. 2. c. 2. num. 5. Sic hostes à portubus
 6. nostris omni jure arcemus, quos enim jure expellimus, hos
 quoque jure admittere non tenemur: maxime cum omni-
 um fortissimum jus, Naturæ scil. nobis, hostibus nostris no-
 cendi, etiam in infinitum concedat potestatem. *prout Grotius*
lib. 3. d. j. 6. & p. sepius inculcat.

6. Pari jure etiam hostium nostrorum foederatos à portu-
 bus nostris repellimus. Imo & ipsos qui instructis copiis,
 unde justî timoris & detrimenti, suspicio generari possit, por-
 tum ingredi volunt. Nam quamvis jus intrantium, metu
 illorum, qui illos non admittere volunt, non tollatur, dicen-
 te *Grotio d. 11. lib. 2. o. 2. n. 13.* attamen nisi metus justus exima-
 tur, sufficiensque cautio præsteretur, non admittendos esse ar-
 bitror. Reipubl. enim incumbit prudenter cavere ne quid
 detrimenti Resp. capiat, & cum difficilior sit, hostem admis-
 sum ejicere, quam non admissum, fugare, melius utique erit
 rem salvam servare quam post vulneratam causam remedium
 querere. *arg. l. 5, C. in quib. Causis Restitut. necess. non est.* Unde
 etiam in foederibus non raro cautum est, non esse jus appel-
 lendi ad portum, plagas, & romontoria alterutrius, cum tali
 numero navium aut armatorum, unde justî timoris & detrimē-
 ti suspicio oriri possit, nisi ex permisso ejus, sub cujus ditione
 loca illa sita sunt, aut nisi tempestatibus aliaque necessitate,
 delati illuc fuerint. *vid. Induc. Hispan. & Ordin. feder. Belg. Ao.*
1609. erectus art. 12. & seqq.

Piratis Commoditatibus Portuum uti, adeo conceden-
 7. dum non est, ut potius ad pœnam rapiendi sint, qui jam ipso
 facto ob publicam pacem fractam in Bannum imperiale inci-
 derunt. *Reichs Absch. de Anno. 1559. §. damit dann hinführo*
 Huc pertinet utile institutum, ut piratis ad portum appellen-
 tibus non permittatur istuc vendere bona spoliatorum, nec a-
 lias emere, sed nave & bonis istis sub arresto & rura custodia
 posi-

positis, reserventur rapta in utilitatem læsorum & eorum, quorum interest, iis restituenda, si sufficientibus documentis probent esse sua. Hujusmodi institutum refert *Loccen. d. Jur. Marit. lib. 2. c. 3. n. 7. Inter Regem Angliæ Henricum & Philippum Burg. in pact. Commerc. c. 16. constitutum esse.* Exceptos tamen hoc loco volumus illos, qui vulgo die Capers dicuntur, hi enim nomine Piratarum non veniunt.

Navis ergo Portum ingrediens, cum per hunc ingressum jurisdictionem Portus profiteatur, uti supr. c. 2. assertum, legibus portus convenienter ut agat, necesse erit. Ac proinde, quod fere in omnibus portibus, imprimis qui castellis muniti sunt, receptum est, Demissione velorum, vel tormenti explosione, adventum suum, aliqua quasi salutatione significabit.

De hac velorum submissione vulgo das Seegelstreichen notandum, non novum esse inventum sed eandem jam olim innotuisse, quippe de da *Appianus lib. 6. Civilium* testatur ubi Domitii, Enobarbi & Antonii Prætoris naves casu sibi obvia. Itemque probat *Lipsius d. Elect. c. 23.* Est autem duplex: fit enim, vel ita, ut superior pars mali submitatur moxque iterum attrahatur. Daß im Mittel Mast die Oberste Flagge ein wenig herunter gelassen / und bald wieder aufgezogen wird. vel etiam wenn das Top Seegel halb hernieder gelassen und nicht eher biß man einen Canonen schuß weit in der See ist / wieder aufgezogen wird / dafern die Schiffer nicht wollen pro contumacia einen jeden Schuß / der nach ihnen geschihet / mit einem Rosinobel lösen. *Stypman. d. jure Maritim. p. 5. cap. 1. num. 21.*

Observatur hæc velorum Demissio non tantum à navibus portum intrantibus, sed quoque ab iis, qui castrum præternavigant, vel etiam bellicas vel Regias naves obviam habent.

12. bent. *Marq. lib. 2. c. 5. §. 46.* Neque tamen vela demittere, ullam subjectionem importat, quanquam posteriori modo facta demissio, majorem contestetur reverentiam: nam transcentes vel appellentes peregrinæ Majestati reverentiam exhibentes, id non in subjectionis sed potius in Reverentiæ & gratitudinis signum faciunt, quod iter sub Principis auspicio consummare licuerit. Sic Regis Sveciæ naves Cronenburgum prætervehentes, vela demittunt, quod tamen in signum subjectionis fieri asserendum non est, ut potius pro benevolentia, salutationis & amicitia indicio, reputandum sit. *Stypman. p. 5. cap. 1. n. 21.*

Et cum hæc, indeterminata imprimis Velorum demissio, sæpe lites excitarit, cum Principes id quod benevolentia tantum signum, adeoque in arbitrio exhibentis situm erat, sibi necessario competere contenderent, imo ex omissione etiam belli causam prætenderent, quale quid accidisse inter Anglos & Belgii fœderati Hollandos ubi *daß der Holländische Admiral nicht hat zu erst die Segel streichen wollen* inter alia belli causam fuisse notat *Stypman. loc. cit.* sub certo pacti modo, si conveniri inter Principes non possit, definiri solet, quod factum est in pactis Regis Sveciæ & Daniæ d. 10. 1645. art. 5. 14. & 15. *Loccen. d. jur. Marit. lib. 1. c. 4. num. 10. vid. de See-Tractat inter Regem Gallia XIV. & Civitates Hanseat. art. 7. quem Tractatum invenies ap. Marquard. Tom. 2. pag. 31.*

13. velis demissis, portui appropinquans navis, ne in loca periculosa incidat, diligenter signa erecta, quæ, pro diversitate necessitatis, tonnis albis vel nigris, stipitibus coronatis, anchoris, signoque crucis, denotantur, observabit. De quibus signis eorumque figuris *vid. Stjpm. d. jur. Marit. p. 3. cap. 9. num. 47. & seqq.*

Magistratus interim portuum sedulo curabunt, cum propter inconstantem maris fluxum atque refluxum, mare
hinc

hinc inde vicissitudines accipiat, quo signa hæc pro conditi-
one temporis ex uno loco in alium transferantur; quod si ta-
men hoc factum non sit vel etiam ob tempestatem fluctusq;
signa illa non appareant, illos, quos vulgo Pilotas dicunt, & ^{14.}
sunt vel piscatores vel aliæ locorum istorum gnaræ personæ,
navi, qui eandem per vias tutas ad securam portus stationem,
adducant, obviam mittent. Pretium quod hisce Pilotis pro
opera exhibita solvitur, Avaria Communis, Germanice *Loth-*
manogeld/ seu *Pilotengeld* dicitur; & opponitur Avariæ
grossæ sive grandi, quæ est Contributio propter merces tem-
pestate urgente levandæ navis causa in mare jactas. *l. 2. ff. ad leg.*
Rhod. d. jactu. ibiq; Comment. Hoc Pretium, si infra sex marcas
flandricas fuerit, à magistro navis solvitur, si vero summa
sex flandricas marcas excedat, Grossæ Avariæ *der Haberey*
adscribitur. *Marquard. lib. 3. c. 4. n. 21.*

Deducta jam Nave in portum, Nauclerus, unde veniat, ^{15.}
quo tendat quidve vehat, deponet. *arg. l. unic. C. d. Littor. &*
Itiner. custod. lib. 12. Nam cum Reipubl. intersit scire, qui,
quales & quot advenæ in Republica vivant, insuper etiam qui
eam transeant, & quo tendant, an ad amicos, an ad hostes, &
quid ibi negotii gerendi habeant: vix laudem vigilantia me-
rebit is, qui hæc ex advenientibus quærere negligit: quippe &
nupera exempla prostant, promiscuas & securas peregrino-
rum admissiones, sæpius stratagematum, quibus insignes ur-
bes & regiones occupatæ sunt, occasionem dedisse.

Maxime autem curam habet Princeps rerum importan-
darum, & in eas diligentem instituet inquisitionem, ne ex his ^{16.}
Resp. sua detrimentum sentiat. Quæ vero res importari de-
beant vel non, id ex fine suæ Reipubl. prudenter æstimabit:
non enim omnibus omnia conveniunt. Ulterius hic digre-
di, instituti nostri non est, nec enim illa præcise ad jura Por-
tuum faciunt: breviter tamen de nostra Germania putamus

optime Ei posse consuli, si exoticus vestium luxus, hactenus cum summa Seculi nostri pernicie, regionibus nostris importatus, ulterius non admitteretur, vel etiam, si ad instar nuperi Edicti Batavici impositis gravissimis vectigalium oneribus, delicatuli ab hisce luxui inservientibus rebus, emendis, deterriti, sponte abstinerent. Quod ni fiat, metuendum, ne attenuatis jam non privatorum, sed & Provinciarum facultatibus, omne Germanorum aurum & argentum in linum & lannam degeneret, quod jam suo tempore, ominabatur *Besoldus de arario c. 4. §. 10. n. 1.*

17. Insuper præter Explicatam denunciationem Quod Genus? Unde Domo? Pacemne, ferat an arma? passim hodie necesse est, ut magister Navis à sui loci magistratu literis Commensus, aut passus maritimi, Epistolaque adfertoria vulgo certificationem dictam, quæ omnium mercium accuratam, continet consignationem, instructus sit, quo hac Portui Præfecto exhibita, ac speciali professione, visitatione ac Excussione subsecuta, Idem Præfectus exinde certior fiat, quæ & quales importentur merces, ac ne aliud pro alio profiteatur, solvendorum vectigalium vera ratio haberi possit *L. 16. ff. d. Public. & Vectig. Loccen. lib. 1. c. 7. n. 5. Marquard. lib. 2. c. 4. n. 46.*
18. Multifariam esse Reip. Curam circa Portum hinc inde est dictum. Ipsius enim est securitatem transitus, Stationis & Navigationis præstare, Portus, si naturales non sunt, extruere, extructos reparare, omnes diligenter purgare, ne arenis ab æstu maris injectis, expleantur, hocque Usus Portuum impediatur: quo pertinet Lex Batavorum, ne quis in portu exoneret navem saburra onustam, vid. latius *das Hollendische Geerrecht pag. mihis 156.* Hæc & similia cum sine maximis sumptibus non expediantur, justum est pro recepto hoc onere æquum vectigal exigere à navigantibus securitate commodisque Portuum fruentibus. *Grotius lib. 2. cap. 3. num. 14.*

Vecti-

Vectigal s. respectu est fructus maritimi Imperii pro securitate 19.
 transitus & onere tuendæ navigationis, personis vel mercibus
 impositus. *Dn. Strauch. d. Imp. Maris c. 7. n. 1.* Maritimi Imperii
 dixi esse fructus, nec enim ab alio quam qui Imperium exer- 20.
 cet, & cui ab ipso concessum est, vectigalium fructus percipi
 possunt. Hic enim tantum vectigalia nova constituere, præ-
 cedentia reformare, & his vel aliquid addere vel deminuere
 potest. *l. 10. ff. d. Publican. & Vectigal. l. 3. C. Vectigal. Nova*
Instit. non posse. Quod adeo verum est, ut extorquentes nova 21.
 vectigalia à Majestate non instituta, poena legis Julia de Vi pu-
 blica teneantur. *l. fin. ff. ad Leg. Jul. d. Vi public. & per l. 9. §.*
5. ff. de Public. & Vectig. extortum cum poena tripli restituere
 debeant, & amplius extra ordinem adhuc plectendi sint,
 alterum enim utilitas privatorum, alterum vigor Disciplinæ
 publicæ postulat. Imo nec ad id solvendum in Conscientia
 quisquam obligatur; cum alias vectigalia legitime constitu- 22.
 ta defraudans, non minus coram DEO, quoad exoneratio-
 nem conscientia suæ ad solutionem teneatur, quam si rem a-
 lienam abstulisset. *Zæsius ad tit. ff. d. Publ. & Vectigal. n. 20. Ro-*
senthal. d. feudis conclus. 5. c. 43. n. 2. & imprimis Covarruvias ad
cap. Peccatum part. 2. §. 5. per totum. In Imperio Germanico o-
 lim ad Imperatoris Reservata jura vectigalium spectabant. 23.
R. W. zu Regensburg de Ao. 1576. §. dadurch dan 127 & seqq.
 Hodie non aliter quam cum consensu Electorum (&
 quidem novissimè singulorum: Capit. Leopold. art. 21.) Impe-
 rator vel nova instituere vel instituta augere potest. *Capitulat.*
Ferdinandi III. art. 20. dict. Capit. Leopoldi art. 20. & 24. Instrum.
Pacis Osnabr. §. 9. ibi: de Consensu Elector. Burguldenf. ad d.
Instr. Pac. part. 3. Discurs. 12. n. 4. Immunitates quoque à vec-
 tigalibus Principum non debere temere ab Imperatore conce-
 di, Principes statusque Ao. 1658. ad Capitul. Leopoldi art. 22.
 & 24. monuerunt. daß in den Hoffsachen keine Exemptionen,

Befehl und Privilegia zu Präjudiz Ihrer der Chur Fürsten/
Fürsten und Stände Zollgerechtigkeiten/ sie seyn zu Wasser
oder zu Lande zugestatten. *Elisei Friedrich von Heerden/
in der Grundfest des H. R. R. p 303. arg'd §. 21. c. Leopold.*

24. His præmissis quarum rerum Vectigal exigi debeat, vi-
dendum. Et quidem hic ante omnia observandum, nativa
Reipubl. bona quæ ab exteris desiderantur, nec aliunde peti
queunt, vectigalibus commode onerari posse. Quod si vero
bona quædam, ab aliis etiam populis haberi possunt, tantum
abest, iis exportandis gravius aliquod vectigal esse imponen-
dum, ut potius opera sit danda, quo concessa vectigalium im-
munitate, hoc genus commercii ad se, quam maxime attra-
hatur, quo plurima exportentur. Nam hac ratione ab iis qui
exportant, solent multa inveni, quo civium Divitiæ crescere
possunt; qui exinde aptissimi redduntur, variis aliis tributum
generibus publicam egestatem necessitatemque suble-
vare.

Porro circa rerum importandarum vectigal itidem pru-
denter judicabit Princeps, an sua Respubl. iis rebus carere,
possit, an non, sin prius, graviora utique vectigalia iis im-
ponere potest, si non, laborandum qua fieri potest sedulitate, ut
earum rerum vectigal minuatur. Ab informi vero & rudi
materia, quæ à Peregrinis advehitur, itidem amoveatur aut
tamen minuatur portorium, quoniam Cives ex rudi materia,
arte formata, plerumque multo majorem capere possunt uti-
litatem, quam illi qui materiam istam vendiderunt. E con-
trario augendum vectigal rudis materiæ exportandæ, augen-
dum quoque vectigal fabrilium, lanificorum, & omnium o-
pificiorum, quæ aliunde advehuntur: ut videlicet Cives ipsi
eadem facere consuecant, & opifices qui ea commode tra-
dere possunt, alliciantur. *vid. Arnisei Doctrina Politica lib. 2.
cap. 3.*

cap. 5. *Boxhorn. Inst. Politic. lib. 1. c. 10. §. 18. & in explanatione hujus Sphi, tum ipsam Autorem, tum Hornium.*

Cæterum cum omne vectigal, licet tenue, odiosum sit, 25.

Prudentis Principis erit, videre, ut id ita rebus accommo-
det ne sentiat multum populus sibi quid detrahi, mollia
quantum licet ex necessitate imponet tributis nomina, quo
facilius ea privati admittant: iisque regulis conformem se,
Princeps gerat, quas lenire necessariorum tributorum invidia,
docet *Forstnerus ad lib. 4. Taciti circa finem p. mibi 401. & seqq.* in
qua arte, ut & in inveniendis ingeniosissimis vectigalibus,
quorsum Chartæ sigillatæ vectigal refero, quam maxime Ba-
tavi cum Italis excellunt. *Boxhorn. cit. loc. ibiq. Horn in Notis.*

Utrum autem vectigal in pecunia consistere, an vero 26.
ex ipsis rebus seu speciebus pars quædam præstari debeat, qua-
ritur? Et quidem, in pecunia consistere vectigal præter con-
suetudinem ubivis fere receptam, quæ in vectigalibus utram-
que facit paginam l. 4. §. 2. ff. d. publ. & Vectig. vult finis insti-
tutorum vectigalium, securitatis commerciorum præstatio, qui
finis, non tam variis mercium generibus, quam parata obti-
neretur pecunia. facit huc l. 5. C. d. Vectigal. ubi pro rebus vecti-
gal solvi debere dicitur, aliud igitur erit res pro qua solvitur
& res quæ solvitur. *Sixtinus d. Regalib. lib. 2. c. 6. n. 80.*

Cum injuria itaque conjunctam putamus eam vectiga-
lium exactiorem, cum in locis quibusdam mercatores vel
Nautæ cerevisiam vel vinum vehentes, ipsa aperire dolia &
vini vel cerevisiæ partem præstare coguntur. Sequitur enim
hanc evacuationem corruptio potus, dum vasis plerumque
impuris adhibitis, nautæ dolia replere soleant. Accedit quod
hoc ipso Nautis ad fraudes, furtaque facienda occasio detur.
Marquard. d. Jure Mercat. lib. 2. c. 3. n. 12. Sixtinus d. l.

Qualis autem pecunia solvenda sit, an aurea, an argen-
tea, an vero currens, ex consuetudine inducta judicandum est.

Possē enim Principem optimæ fortis pecuniam vulgo *Wan-
cken Geld* loco vectigalis exigere, dubium non est.

Rite Constitutum vectigal omnes præstare tenentur.
23. *l. 5. §. 7. C. de Vectigal.* nisi vel ipsæ personæ vel ipsæ res expres-
so immunitatis privilegio gaudeant. Videbit tamen Prin-
ceps, ne temere & sine causa ejuscemodi immunitatis privi-
legia concedat, & hoc ipso aliorum contribuentium causas
eo duriores reddat. Multum enim facit ad leniendum odi-
um vectigalium, si omnes Cives ex æquo illud perferant.

Personæ autem à Vectigalibus immunes sunt 1. Fiscus.
29. *l. 9. §. 8. ff. de public. & Vectigal.* 2. Præsides Provinciarum,
si res ad suos usus advehi mandaverint. *l. 4. §. 1. ff. d. t.* 3. Ho-
dierno Jure Consilarii, aliique ad consilium Imperii Depu-
rati, & horum familia. *R. W. d. Ao. 1500. §.* Item solle alle
so in des Reichs Regiment gehören aller Tax/ Zöll und Ungeld
frey seyn. 4. Legati *l. 8. C. d. Vectigal.* in quibus tamen im-
munitas ita restringitur, ut immunes quidem sint pro specie-
bus exportandis, pro iis vero quas non sui usus gratia impor-
tant, solvere teneantur. Rationem diversitatis hujus legis
dicit esse *Dn. Brunneman. in Comment. ad d. l. 8. C.* Liberalita-
tem Principis, & quod antequam legationem expedierint,
non constet, an Legati sint, & qua de causa venerint. Privi-
legiatis quoque personis accedunt 5. Ecclesiastici, & ipsæ Ec-
clesiæ in rebus propriis, in quibus nulla exercetur negotiatio.
l. 5. C. d. SS. Eccles. c. quanquam. 4. d. Censibus in 6to 6. Hospi-
talia. *Roland. d. Commiss. p. 4. l. 2. c. 5. n. 36.* 7. Professores,
Doctores, & Studiosi, quadruplici pœna præter dati restituti-
onem in publicanos constituta, qui aliquid his eripiunt; gau-
dent enim isti Clericorum privilegiis qui omnino immunes
sunt à talibus impositionibus. *arg. d. l. 5. ubi nihil extraordinari-
um super indictum c. de S. S. E. cap. 4. X. de cens. c. 1. X. de immu-
nitat. Eccles. Comentatores ad Authent. Habita C. ne filius pro
Patre.* Præ.

Præterea ultra personas enumeratas etiam res quædam 30.
à præstatione vectigalium immunes habentur, cujusmodi
sunt 1. Res Exercitui paratæ *l. 9. §. 7. ff. d. Publican. & Vectig.*
Ratio est, ut hac immunitatis illecebra ad Commeatum Exer-
citus præstandum, adeoq; publicum bonum promovendum,
excitentur mercatores 2. Res quæ ruris exercendi gratia
vehuntur, propter singularem Agriculturæ favorem, *l. 5. C. de*
Vectigal. ob quem nec pignoris loco tradi vel accipi possunt.
reg. l. 7. 8. & Auth. Agricultores C. qua Res pignor. oblig. poss. vid.
Preusch Band Recht lib. 4. tit. 5. art. 2. §. 3. Deniq; 3. rebus
immunibus adscribuntur res, pro quibus nunquam ante-
hac præstitum vectigal. *l. 9. §. 9. de Publ.* in vectigalibus enim
consuetudo spectanda est. *d. l. 4. §. 2. ff. d. t.*

Et hæc quidem se ita jure Communi habent, alicubi ta-
men ob quotidianam fere in conservandis pontibus & flumi-
num ripis contra vim & impetum aquarum, difficultatem,
hæc immunitatis privilegia cessare posse, & omnes promiscue
vectigal solvere tenere, nec juri nec æquitati adversari arbitror.

Visis jam Personis quæ ad præstandum vectigal tene- 31:
tur, & qui ab hoc immunes sunt, restat ut de pœnis illorum,
qui vectigalia defraudant, brevibus agamus. Defraudantur
autem vectigalia vel ab ipsis publicanis, pecuniam in privatos
convertentes usus, qui legis Juliæ de Residuis rei sunt, *l. 2. ad*
leg. jul. Peculatus. vel etiam à prætervehentibus, à præstatio-
ne vectigalium se subducentes, quorum pœna est amissio rei
occultatæ & non profectæ, hæc enim in Commissum cadit.
l. 18. princ. 14. l. 16. §. 3. ff. d. Public. quamvis postea vectigal solve-
re paratus sit. *l. 16. §. 3. & 12. ff. eod.* Coronidis loco quæri-
tur. An Nauta errore viæ, metu & alia necessitate impulsus, in 32:
devium deferatur portum, ejus loci vectigal solvere teneatur?
Et cum vectigal non solum mercibus, sed & propter securas
stationes, Navigationes & transitus imprimis impositum sit;

non

non quidem omne vectigal, ast tamen aliquid pro secura statione, quod alibi nomine pecuniæ Anchoragiæ venit, & gabellæ illi quam *Wardgeld* seu *Standgeld* vocamus, affinis est, præstare debere, autumo, nisi consuetudine aliud receptum fuerit. *Dn. Brunnem. ad l. 6. C. d. Vectigal. Dn. Strauch. d. Imp. maris. c. 7. §. 2. Stypman. d. jur. Maritim. p. 5. c. 2. num. 16. Dn. Bæcler. in Grotii lib. 2. cap. 2. §. 15. pag. 81.*

CAPUT IV.

DE SPECIALIBUS PORTUUM JURIBUS CIRCA NAVES IN PORTU SUBSISTENTES.

SUMMARI A.

1. Nemo rem suam vendere cogitur, regula est. 2. Quæ ob bonum publicum consequendum exceptiones patitur. 3. Exceptiones recensentur. 4. Quibus etiam Jus Stapule annumeratur. 5. Vox Stapule unde dicta. 6. Stapule Jus quid. 7. Jus Stapule habet tres gradus. 8. Jus Stapule quomodo acquiritur. 9. Discussio questionis, An Juri	<i>Spalule simpliciter concessæ insit vendendi necessitas?</i> 10. Jus Stapule differt à Jure Nundinarum. 11. à Jure fori. 12. à Jure Emporii. 13. à Jure Geranii. 14. Geranium unde dictum. 15. Geranium quid. 16. Jus Geranii quid. 17. Ad declinandum locum quæ Jus Stapule habet, nova viæ quærænde non sunt. 18. Jus Protimisicos naves in portu subsistentes afficit. 19. Jus

19. Jus protimifcos quid.	31. A quibus nulla privilegia prestant excusationem.
20. Justitia Juris protimifcos asseritur.	32. Si scil. ad expeditionem Prin- cipis aut ad alias causas publi- cas exigantur.
21. Et in portu Principibus com- petere probatur.	33. Alioquin plurimi immunes.
22. Rex Suecia in suis portubus habet hoc Jus pralationis.	34. Peregrinorum naves itidem ad angarias obligantur.
23. Quo etiam Sereniss. Elector. Brandenburgicus in portubus Prussicis fruitur.	35. Quaritur, ad quemnam pertineat Damnum navis quod in prestandis angariis ac- cepit.
24. Queritur, an hoc Jus pra- lationis, secundum regulas communes, per annum & di- em duret?	36. Repressalia unde dicantur.
25. Vox Angaria unde dicta.	37. Repressalia quid.
26. Angaria quid.	38. Repressalia ex Jure Gentium descendant.
27. Præstatio Navium species est Angariarum.	39. Quando & à quo Repressalia concedantur.
28. Angarias quis exigere possit.	40. Justitia Repressaliorum de- claratur.
29. Omnes ad præstandas Anga- rias tenentur.	41. Repressaliorum Requisita.
30. Angaria sunt onera patri- moniorum.	

Propter summam commerciorum libertatem, & ne quid
Domini inviti in re sua, quod naturæ Domini contrari-
um est, admittant; recepta regula est, Neminem ad rem suam
vendendam cogi posse. l. x l. C. d. Contrah. Empt. l. 16. C. de
Jure Deliber. & l. 9. ff. d. Action. rer. amotar. At quia sic pri-
vatis, rebus suis uti convenit, quo imprimis utilitati publicæ
consulatur, propter eandem consequendam, interdum ab
hac digredi non est iniquum. Sic l. Cogitur Dominus ser-
vum asperius habitum bonis conditionibus vendere. §. 2. In-

fit. de his qui sunt sui l. alieni jur. 2. ob favorem libertatis Domino servum communem, pro parte manumissum, accepto pro sua parte pretio, manumittere debet *S. fin. Inst. d. Donation.* 3. ob favorem religionis, Domino iter ad sepulchrum alterius vendere injungit, *lex 12. in fin. princ. ff. d. Relig. & sumpt. funer.* 4. ob Communionem vitandam necessariâ interdum est Venditio *l. 13. S. 17. ff. d. Actionib. Empti l. 34. §. 2. C. d. Donationib.* 5. Ob communem necessitatem, famem, annonâq; caritatem, frumentum, aliaque victualia mercatores vendere coguntur. *l. 2. C. ut nemini liceat in Emption. specier. se excusare lib. 10.* Sic quoque 6. propter jus Stapulæ quo Portus

4. imprimis gaudent, advenientes mercatores bona sua vendere, aut tamen venum exponere coguntur. De quo jure Stapulæ cum Naves in Portu afficiat, ut quædam exponamus, non abs re erit.

5. Vox Stapulæ ab antiquo Germanico *Stapel.* forum, vel *Staffel* gradum significans, originem habet: quod in foro in acervum, velut in gradus, merces cumulatæ esse, soleant. Et est jus seu potestas sistendi restringendique merces speciali beneficio certis locis competens, *Loccen. d. jur. Maritim. lib. 1. c. 10. n. 2. & 3.* Habet autem hoc jus Stapulæ tres gradus, aliquando enim plenius jus, quandoque minus plenum, prout summæ Majestati, à qua tantum hoc jus originem habet, nisi immemoriali præscriptione acquisitum, sit. *arg. l. 2. pr. ff. d. Aqua & aq. plur. arcend. itemque arg. l. 12. C. d. præscript. long. tempor.* placuit. Primus gradus est, quando Princeps mercatoribus certis veletiam Universitatibus copiam facit, merces suas in certum locum deferendi, & ad commodiorem venditionem conservandi. Secundus est, quando sine necessitate vendendi, advectæ merces deponuntur, & pro his vectigal solvitur. *Daß sie daselbst auff*
lehren die Wahren außladen/ ino Kauffhauß führen / nieder
legen

legen / und darbon die Schuldigkeit zahlen müssen / welche
nach entrichteter Decis überschlagen / in andere Schieff / oder
auff die Achse geladen / anderswo verführet werden. *Lehman.*
in Chronic. Spirens. lib. 4. c. 22. pag. mih. 363. Tertius gradus
est, qui ultra mercium depositionem vendendi habet neces-
sitatem. *Stypman. d. jur. Maritim. part. 5. c. 2. n. 7.*

Facilis hinc datur Decisio quæstionis: An huic juri Sta- 9.
pulæ simpliciter concessæ, annexa sit vendendi necessitas?
Nam quia varias jus Stapulæ agnoscit gradus, insuper Privi-
legium hoc, sit à communi jure recedens, non nisi strictissi-
mam admittere potest interpretationem, non obstante. *l. 3. ff.*
d. Constit. Rrincipi. Jus Stapulæ autem, cum propria vi & si-
gnificatione solum appulsum, coacervationem & exonerati-
onem mercium faciendam comprehendat, nullum aliud vin-
culum aut necessitatem vel vendendi, vel simile insuper ha-
bens, non nisi per latissimam interpretationem generali juris
Stapulæ concessioni, necessitas vendendi inerit: quam quia
non admittit, non quoque necessitatem vendendi generalis
concessio comprehendet, *Marquard. d. jur. Mercator. lib. 2.*
c. 6. n. 33. Stypman. d. jure Maritim. part. 5. ap. 2. n. 9.

Quemadmodum igitur Jus Stapulæ idem semper non
est, ob confusionem vitandam, hi gradus à se invicem distin-
guendi sunt, uti non minus, qualiter hoc jus Stapulæ à juribus
ipsi affinis, qualia sunt jura Nundinarum, Emporii, Fori,
Geranii, differat, notandum est.

Differt autem jus Stapulæ 1. à jure Nundinarum, hoc e-
nim nec jus sistendi nec vendendi involvit, sed commodam 10.
vendendi & iterum avehendi mercatoribus relinquit liber-
tatem, & tantum ad certum tempus nundinarum scil. durat.
Marq. lib. 2. c. 6. n. 36. 61. 2. à jure fori boni Martis. Necht quod
ipso Nundinarum jure minus est. *Stipman. part. 5. c. 2. n. 9.* 11
3. à jure Emporii in hoc potissimum consistens, quod in ejus- 12.

cemodi Civitatibus jure Emporii fruentibus, Exteri cum exteris negotiari non possint, sed tantum cum Civibus *vid.*

13. *Marq. d. jur. Mercat. lib. 2. c. 6. num. 8.* 4. Differt jus Stapulæ à jure Geranii von der Krahn • *Berechtigteit.* Geranium di-

14. citur à Græco γερανιον quod rostrum Gruis significat à formæ quadam similitudine, quod axem quasi rostrum gruis protendit. Et est Tympanum versatile quo circumacto in exoneratione navis vasta onera, graves ac ponderosæ merces, sustolluntur & in terram demittuntur, *vid. Vitruvius d. Architectur.*

15. *lib. 10. cap. 14.* Jus autem Geranii est facultas ejusmodi generanium habendi: Seu est jus autoritate Principis ad evitandas fraudes navigantium & utilitatem vectigalium exponendis, emensurandis compingendisque mercibus, publice constitutum. *Fritsch de jure Nundinar. c. 10. n. 18.* adeoque secundo Generi juris Stapulæ quam proxime accedens. *vid. Dn. Strauch. d. Imp. Maris c. 7. n. 6. Loccen. lib. 1. c. 10. Marq. lib. 2. c. 6.*

16. *n. 1.* Nullatenus tamen ipsis qui ad jus Stapulæ adstringuntur integrum est, ad hoc declinandum, novas vias aut elusiones quærere, ne per indirectum sequatur, quod directo vetitum est, adeoque quamvis non contra legem, attamen in fraudem ejus quid committatur. *L. 26. ff. de legib. Marq. lib. 1. c. 17. n. 52.*

Et hæc de primo jure Portus, naves subsistentes in portu afficiens. Secundum est jus Protimiseos seu Prælationis in emendis rebus in portum advectis. Jus Protimiseos in jure Romano Prælationem significat, qua quis in emendis rebus reliquis præfertur, ita ut quamvis jam venditares sit nilminus intra certum tempus eam revocare possit. *Zæsius in Tract. d. Retractu, Tit. ff. de Leg. Commissor, sub*

20. *nexo num. 37.*

Et quamvis hoc jus videatur libertati Dominiorum repugnare, adeoque resistere libertatæ facultati disponendi de re sua pro arbitrio à jure concessæ, & relinquendi penes eum cui vendita est. *L. 14. C. d. Contrah. Empr.* Attamen dubium non est quin ea res etiam citra iniquitatis speciei-

speciem, propter justam causam, contraria consuetudine immutari possit. Justa autem causa ob quam jus Protimiseos introduci possit, est 1. favor Familiae & Agnationis, cujus interest rem quae fuit majorum, penes descendendum aliquem potius manere, quam ad extraneos transire. *vid. Preusch Landts Recht lib. 4. Tit. 6. art. 3. §. 1.* cui & ipsum jus Divinum adscribitur, quando *Levit. 25. v. 25.* proximis agnatis jus relucendum venditam concedit. Sic quoque 2. propter Creditum, *l. 16. ff. de Reb. autor. judic. possid.* 3. propter jus vicinitatis *Constit. Friderici §. feudor. 15.* 4. propter Dominium directum, *l. 3. C. de Jure Emphyteut.* 5. propter Communionem seu societatem *Constit. Friderici §. feud. 16.* 6. propter studiorum favorem, *vid. Marggraff Albrechts öffentliches Aufschreiben wegen der Universität in Königsberg.* Ibi gleichergestalt sollen alle der Schulen und Universität Professoren und verwante mit einem frey:n Vorkauff allerley Diebes und häußlicher Nothfurfft begnadiget und befreyet seyn. Et ^{21.} ob alias etiam causas jus Protimiseos receptum esse, pater. Non minus igitur recte tale jus Prælationis Principibus sicut illis qui Portubus præstant, concessum est, in emendis rebus in portum advectis: nam si familia vicinitatisq. favor privatis prælationem affert, quanto rectius, conservationi Majestatis eadem concedenda erit. Non tamen vel vi vel injusto pretio à venditoribus res extorquenda sunt, hoc enim Jus Protimiseos non vult, sed tantum prærogativam aliquam in emendis rebus permittit, ita, ut omnino justum rei pretium, quod alius emptor revera daturus fuisset, jus prælationis habens, solvat. Idem juri huic conveniens est. *vid. Dn. Struv. Ex. 23. th. 64. Zasius th. 97.* Tale jus Prælationis Principes plerisque in portubus introducere. De Regno Sveciæ speciatim testatur *Loccenius lib. 1. c. 9. §. 5.* quod Rex Sveciæ in mercibus importum advectis, hoc jus Prælationis habeat, ita, ut quod ipsi

placet, ex istis mercibus, pro iusto pretio, emat eligatve præ aliis. Idem quoque in portibus Ducatus Prussiae valet, in quibus
23. Serenissimo Electori Brandenburgico supremo Prussiae Domino jus hoc Prælationis competit; quod in advectis equis Danicis eo luculentius claret, dum hi, sine insigni poena vendi non possint, priusquam Serenissimi Præfecto Stabuli in conspectum adducti fuerint.

24. Quæritur autem cum jus hoc per annum & diem duret. *Dn. Struv. Ex. 25. th. 65. Preussch Land Recht lib. 4. tit. 7. art. 1. § 3. 4. 5. 6.* an etiam hoc tempus concessum iis, qui hoc jure in Portibus fruuntur? Et dicimus, quamvis aucta scientia rem esse alienatam, tempore præfinito non elapso, jus illud, sine resignatione facta, non impediat. *Carpzov. jurispr. for. part. 2. Const. 32. Definit. 1.* Dimissionem tamen illam, qua Princeps advectas probeque inspectas res dimittit, loco resignationis esse, adeoque semel repudiata re, postmodum intra annum, & diem eandem repetere non licere: imprimis cum facta denuntiatione, si quis se emere nolle dicat, hoc j^o protimisceos amittatur. *Dn. Carpzov. d. l. Berlich. part. 2. Conclus. 32. qv. 1. n. 5.*

25. Tertium jus Portus circa naves in portu subsistentes, est jus Exigendi Angarias Naviumque præstationes. Vox Angaria dicitur à Græco ἀγγαρεία quod compulsionem seu coactionem significat. Et est onus quo ad species portandas,
26. transferendas, vel commeatum ad Exercitum portandum, provinciales Equi, boves, plaustra aut naves præstandæ sunt.

Dn. Brunneman. ad Tit. Cod. d. Curfu publico Angar. & Paran. gar. Præstationes autem navium sub Angariis comprehendendi, speciemque aliquam Angariarum esse, innuit. *l. 4. §. 1. ff. de Veteranis* ubi Naves angariari dicuntur. Has Angarias exigere

28. & imponere possunt illi, qui portui cum summa potestate præsunt: præstationes enim Navium & Angariarum Regalibus accensentur. *c. unic. qua st. Regal. 2. feudor. 56.*

Causa

Causa hujus oneris cum sit necessitas & utilitas pu-
blica, omnibus in commune necessitate exigente conveni-
er, utilitaribus publicis obedire, & subvectionem sine digni-
tatis privilegio celebrare. *l. 1. C. de Navibus non Excusand.* Et
hoc quidem in navibus subditorum minus dubii habet, hi e-
nim omnibus modis ad utilitatem publicam promovendam
obstricti sunt. Insuper quoque jure Romano Angariorum
Naviumq; onera patrimoniis possessionibusque indicta sunt,
adeoque patrimonialia munera dicuntur. *l. 18. §. 21. patrimoniorum ff. de Munerib. l. XI. ff. de vacat. & Excusat. Muner. (non obstante l. 18. §. 4. ff. d. t.)* à quibus nulla privilegia præstant vacationem. *l. 10. ff. de vacat. & Excus. Muner.* & neque liberi, neque ætas, neque merita militiæ, neque ullum aliud privilegium tribuit Excusationem. *l. XI. d. t.* imo licet ad Ecclesias, sacrosanctas possessiones pertineant. *l. 10. §. XI. C. de SS. Ecclesiis,* aut etiam Pontifex sit. *l. 18. §. 24. ff. de Munerib.* immunitatis tamen privilegio non gaudent, ti ad felicissimam expeditionem supremi Principis. *d. l. XI. C. de SS. Ecclesiis.* vel ad publicæ annonæ transvectionem *l. fin. C. d. Navib: non Excusand.* vel ad instructionem vel restaurationem pontium, viarum publicarum *l. 7. C. de SS. Ecclesiis.* portus, murorum. *l. 7. C. de Operib. publicis,* angariæ exiguntur. Quippe nulla privilegia vel Dignitates necessitati publicæ obesse debent. *l. 10. C. d. Annona vid. Dn Brunne man. ad leg. 1. C. de Navib. non Excus. Rosenthal de feudis cap. 5. Conclus. 72. n. 2. & 3. Sixtinus d. Regalibus lib. 2. ap. 13. n. 28.* Cæteroquin Ecclesia & alia pia loca, personæ Ecclesiasticæ, milites, liberalium artium Professores & alii vacationem ab hisce muneribus patrimonialibus habent. *l. 10. §. 2. ff. de Vacat. muner. l. 2. C. de Episcop. & Cleric. Sixtinus citat. loc. num. 26.*

Et hæc de subditorum navibus. Exterorum in portu subsistentes naves, quamvis eo modo Principi Portus obstrictæ
non

non sint, quo subditorum, non tamen ab Angariis præstandis immunes sunt. *per l. 18. §. 22. ff. de Munerib. & Honorib. & quotidianam praxin Sixtinus de Regalib. lib. 2. c. 13. num. 22.* Idque ob Principis Dominium Eminens, quod in bona subditorum habet: hoc enim indefinitam in bona subditorum, ad usum publicum concedens facultatem, bona peregrinorum non eximit, qui propter subsistentiam, quamvis temporarii, nihilominus subditi sunt. *Grotius d. 1. b. & p. lib. 2. cap. 2. num. 5.* Quod tamen semper intelligas, hæc ita ad iustitiæ normam tantum fieri, si pro ratione tum doliorem, quibus naves æstimantur, tum pro nautarum numero ita conductorum, congrua merces præstatur. *Selden. d. Mari Claus. lib. 2. c. 20. Loc. cen. d. Jure Martim, lib. 1. c. 5. n. 5.*

35. Hic quaeritur, si naves in præstatione Angariarum diripiantur ab hostibus aut deteriores reddantur, num à Principe cui hæ Angariæ præstantur, hoc damnum veniat resarciendum? Et quidem navis direpta vel deteriorata, est vel subditi, vel Exteri alicujus. Si subditi, is, vel ex speciali lege aliqua ad hoc onus obligatus est, & si damnum passus fuerit, à Principe restitutionem non impetrabit, quia obligationi ab ipsa lege sibi impositæ, paruit: aut navis, à Principe accedente justa mercede, locata, interiit, & itidem Princeps restituere non tenetur, quia Princeps ut Conductor ad casus fortuitos, quos inter incurtus prædonum & hostium referuntur. *l. 15. §. 2. ff. Locat. non tenetur l. 23. ff. d. R. J. d. l. 15. §. 2. ff. locat.* Idem dicendum de Exterorum navibus, quæ ad præstandas Angarias conductæ sunt. *Sixtinus de Regalib. lib. 2. c. 15. num. 77. Loc. lib. 2. c. 5. §. fin. add. Marquard. de Jure Mercator. lib. 2. c. 5. num. 47. qui dissentit.*

36. Quartum & ultimum Portuum jus, circa naves subsistentes, est Jus Repressaliarum. Vocabulum Repressaliæ natura exoticum & barbarum est, quod sive à *reprelando* sive à *re-*

à repressu sive reprimendo sive à Gallico reprendre & reprise, quod est vicissim aliud pro re sua accipere, sive ab Italico *preso pro preso* atq; *represo* pro *represo*, sive etiam à *presa* quod capturam significat, derivaveris cum omnes suis nitantur rationibus, non multum aberraveris; quamvis posteriores Italicæ magis arrideant, quia constat Repressalias maxime in Italia, frequentes fuisse, & originem etiam suam inde fere accepisse, quod argumento satis esse potest, etiam vocabulum ejus esse idiomatis. *Arumæus volum. 2, Discurs, Acad. 8. th. 1. Vosius de vitiiis sermon. lib. 3. c. 42.*

Describitur jus Repressaliarum quod sit remedium Ex-37.
traordinarium, alterius loci civem vel bona, protracta denegatave justitia à magistratu eorum requisiti, detinendi, pro alterius debito, à superiore concessum.

Originem Repressaliarum non incommode adscribi- 38.
mus illi juri, ex quo bella orta sunt, juri scil. Gentium secundario §. 2. *Inst. d. J. G. & G.* quia Repressaliæ belli speciem, referre dicuntur. *Sixtinus lib. 2. d. Regal. c. 1. n. 30.* nec enim ab alio, quam qui Majestatem habent & bella gerere possunt, 39.
recte conceduntur, nec quoque sine causa, bellum gerendi sufficiente, permittuntur. *Dn. Brunnem. ad Aushent. Sed omnino C. Ne uxor pro marito.* Scilicet ut bella justa, malitias eorum qui vel reddere, quod per injuriam ablatum est, vel quod alias improbe à suis factum, emendare vel vindicare neglexerint, ulciscuntur. *C. Dominus caus. 23. qu. 3.* Sic Repressaliæ temerariam aliorum audaciam, in depradando reprimere, & denegatæ justitiæ satisfactionem, intendunt. Et hæc tantum est justa exercendarum Repressaliarum causa, protracta scilicet seu Denegata justitia. *Daß dem Kläger das Recht kundlich versaget / und gefährlichen verzogen werden.* quo refertur si expresse iudex inique judicaverit, non si secundum leges & statuta sui loci, quamvis iniqua fuerint, sententiam tulerit,

ſæpius enim accidit, ut in una civitate aliquid iniquum habeatur, quod in alia æquum iudicatur.

40 Justitia Repreſſaliarum ſatis declaratur. ex illis quæ bella juſta pronunciant, & ex hoc, quod juſtitiam intendunt, & id quod injuſte abeſt, perſequantur; neque enim qui ſuum repetit, ullam videtur fraudem facere vel injuriam *leg. 6. §. 6. ff. quæ in fraud. Creditor.* Hoc, quamdiu ordinario aliquo remedio obtineri poteſt, Repreſſaliis, utpote remedio extraordinario, locus dandus non eſt. *arg. l. 14. ff. de Minor. Carpz. part. 4. conſtit. 16. Deſinit. 4. & 5.* Ut non addam Chriſti dictum *Matth. 21. vſ. 43.* dicens Regnum auferendum eſſe injuſtis regentibus, & dandum populo juſtitiam facienti. Si ergo Chriſtus permittit ob injuſtitiam auferre Regnum, multo magis ob denegatam juſtitiam unius vel alterius bona detinere permittet. *vid. Dn. Richter Diſp. 4. ad Auth. Habit. C. Ne Pater pro filio pag. 63. Joſeph. Jacob. à Canibus de Repreſſaliis part. 1. n. 24.* Repreſſalias ergo injuſtas eſſe, non evincet, fortiſſima contradicentium ratio, inſontes iniquitate & onere ſontium & delinquentium in Repreſſaliis gravari, eorumque reatus portare. Equidem inſontes puniendos eſſe, nemo affirmabit, attamen hos, quorum bona, ut ſic dicam, repreſſaliantur, innocentes eſſe, nemo quoque dixerit, ſiquidem Univerſitas & ejus major pars, nomine Univerſitatis, ſingulos obligant qui ſunt in ſocietate. *Grotius d. j. b. & p. lib. 2. c. 3. §. 17.* Si ergo judex deputatus à Civitate vel Gente negligat facere juſtitiam, ipſa Civitas vel Gens, mandans illi juſriſdictionem, ex mandato tenetur ſicut & alii mandantes tenentur ex defectu mandatarii *l. 21. ff. Mandati.* Talesque Civitates ex negligentia culpam alienam videntur feciſſe ſuam & propriam *c. ſedit. lud 17. Diſtinct. 45. c. Conſentire 5. Diſt. 83.* Reſolutiones textuum Jur. Civil. & Canonici qui Juſtitie Repreſſaliarum obſtare videntur, ne ultra propoſitum tractatio excreſcat, publicæ ventilationi, reſervamus, videas tamen obſtantes hos textus ſatis

latis remotos *apud citatum Joh. Jacob à Canibus de Repressal. p. 1.*

Concludimus ergo pro Justitia Repressaliarum, sequen- 41.
tibus observatis requisitis.

1. Si à Majestate fuerint Impetrata.
2. Si Civili Nostro Justitia fuerit Denegata,
3. ab iis, quibus adversarius, cujus bona occupanda sunt, est subiectus.
4. Si justitiam denegans, superiore[m] non habeat, apud quem de injuria queri possit.
5. Si læsio sit liquida & grandis. Extraordinaria enim subsidia & odiosa Remedia pro modica re non solent concedi. *di l. 9 pr. ff. d. Minorib.*
6. Non extendantur ad personas privilegiatas, quorsum referuntur Legati, qui jure Gentium inviolabiles sunt, Studiosi *arg. Auth. Habita C. Ne filius pro patre ibi: nec ob alterius cujuscunque provincia debitum sive delictum aliquod damnum eis inferat. vid. Dn. Richter in Exposit. dictæ Authent. Disput. 4. Arumaus Volum. 2, Discurs. Academ. 8. th. 3. Joh. Jacob. à Canib. d. Repr. p. j. num. 43. & seqq.*

CAPUT V. DE SPECIALIBUS PORTUUM JURIBUS CIRCA NAVES RECEDENTES.

1. Connexio.	2. Naves habere non omnibus licet.	3. Consuetudo naves Peregrinorum conducere non posse, quam si Domestica naves merces suscipere vel nolint, vel non possint, injusta non videtur.	4. Mercium exportandarum cura habenda.	5. Quanam res jure Romano exportari prohibeantur.	6. Que ad prosequendum bellum faciunt, hosti adhibere non licet.	7. An Tabacum species Commearius.

8. *Merces prohibita vel in Tractatu* 10. *Pœna illorum qui prohibitas merces*
declarantur, ut in Tractat. Regis *vehunt.*
Gallie & Civitat. Hanseat. 11. *Naves recedentes ad solvendum*
 9. *Vel exorto bello in publico Edicto* *vestigal tenentur.*
enumerantur, ut anno 1659. in 12. *Solutio questionis An Princeps na-*
Dania factum. *vigantibus vestigal solventibus*
illata damna rescire teneatur.

1. **E**Xpositis jam juribus Portuum, tum quæ circa advenien-
 tes, tum quæ circa subsistentes naves constituta sunt, ordo connexionis exigit, ut jam de iis juribus, quæ Portubus circa naves recedentes competunt, aliquid tradamus. Et quidem cum non omnibus naves habere semper permissum, quibusdam etiam, quamvis naves possideant, iis tamen promiscue uti interdum concessum non sit; Portuum Præfecti in qualitatem ex portu recedentis navis, inquirent sedulo. Sunt autem recedentes naves vel Civium seu Incolarum & Domesticæ, vel Exterorum & peregrinæ. Civibus Romanis naves habere prohibitum non erat. *l. 1. C. d. Navib. non Excusand. l. 3. ff. de vacat. & Excusat. Muner.* Senatoribus tamen & Præsidibus Provinciarum possidere naves non licebat. *l. 46. §. 2. ff. d. Jure fisci d. l. 3. ff. de vacat. & Excus. muner.* ne forte an acquirendi & negotiandi promiscua libertate studioque quæstus, à publica administratione avocarentur, aut etiam commoda mercatorum interciperent. *Loccen. lib. 1. de Jure Maritim. c. 2. num. 1.* Exterorum naves sunt, qui ad alios quam ad cives spectant. His quidem possidere naves in alieno portu non prohibetur, ast tamen usus navium peregrinarum pro commodo Reip. restringi potest. Sic ex consuetudine multorum locorum non aliter extraneæ naves ad transvehendas merces conducì possunt, quam si domesticæ, merces suscipere nolint, aut non possint, *Ruttiger Rulant. de Commissar. part. 4. lib. 2. c. XI. num. 13.* quale quid in specie de Gallia re-

lia refert: *Marquard. de jure Mercatrr. lib. 1. c. x1. num. 55. & c. 15. num. 23.* in qua, proposito Edicto Anno 1659. sub certo pretio onerario prohibebatur, ne in portubꝫ Gallicanis, extraneæ naves onerentur, si domesticæ adſint, & quamvis, Eodem referente, Hanſearici cum Hollandis huic Edicto tanquam iſſorum privilegiis adverſo, contradixerint, in ſetamen ejusmodi ſtatutum injuſtum non videtur.

Alia poſtmodum cura Præfeſterum Portuum eſt in inquirendis mercibus avehendis; nam ſicuti omnes promiſcue merces in Rempubl. advehere *prout cap. 3. dictum.* Reip. conſultum non eſt, ſic quoque omnis generis merces exportare Eidem non conducit. Hinc in providis Rebuspubl. ſummam advertimus operam in ſtatuendis & determinandis rebus, pro uſu & neceſſitate publica avehendis & advehendis. Prohibentur autem merces exportari tantum à Majeſtate, & quidem vel generaliter, quando ad nullam omnino gentem certas transferre merces licet: vel ſpecialiter, quando tantum ad certas aliquas gentes prohibitio ſe extendit. In Jure Romano ad nullam gentem transvehere licebat, res, quæ in commercio non erant, ſi enim plane ab omni commercio exemptæ ſunt, ad ſpeciem Commerciorum non pertinebunt. tales res, ſunt Res Divini juris. *l. 22. l. 62. §. 1. ff. de contrah. empt.* Homines liberi *l. 207. ff. d. V. S. l. 6. d. Contrahend. Empt.* Romanæ Gentis Eunuchi *l. 2. C. de Eunnuch.* Purpura *l. 1. c. quæ res venire non poſſit.* In Belgio non permittunt ne pacis quidem temporibus, ut avehantur illinc equi quindenſis palmis altiorem, equæ vero cujuſcunque ſint magnitudinis, nullo unquâ tēpore ſine peculiari permiſſione poſſunt abduci *Marquard. de jur. Mercat. lib. 1. c. 17. n. 8.* Idem ſimul de Anglia aſſerens, Huc pertinet etiã Inſtitutum Vencorum quo per totum ſuum Dominium vetant, ne quis quercus, etiã in proprio fundo natas, excindat & vendat propter-

ea, quod necessaria illa sint Reip. ad triremes aliasque naves æ-
 dificandas. *vid. Perez. in Tit. Cod. d. Cupress. ex Laco Daphen. lib.*
XI. num. 5. Dn. Strauch. Dissert. Justin. 15. th. 6. Res seu mer-
 ces quæ ad aliquas gentes imprimis Barbaras hostesque jure
 Romano transportari prohibentur, sequentes recententur :
 aurum *l. 2. C. de Commerc.* vinum oleum aliudve liquamen ne
 gustus quidem cauta. *l. 1. quæ res export. non. deb.* lorica, scu-
 tum arcus, sagitta, spathi, gladii alteriusve generis arma, tela,
 omneque ferrum vel factum vel infectum, etiam sub capita-
 li poena & confiscatione bonorum, ad dictas gentes barbaras
 hostesve transvehere interdictum est. *l. 2. C. quæ res export. non*
debeant. Perniciosum namque Romano imperio & proditi-
 oni proximum est, Barbaros quos indigere, convenit, telis, ut
 validiores reddantur, instruere *d. l. 2. Cotem,* similiter ferro
 subigendam necessariam, hostibus vendere, ut ferrum frumen-
 tum & sales non sine periculo capitis, licet *l. XI. pr. ff. d. publi-*
can. Nostri temporibus ea quæ exportari prohibentur, di-
 6. cuntur communiter *Wahren von Contrebanden/* & plerum-
 que à Rebus publ. pro ipsarum vel indigentia vel sufficientia
 statuuntur. Belli autem tempore, imprimis ea quæ ad pro-
 sequendum bellum prodesse possunt, hosti ad vehere non li-
 cet. Pro hoste enim censendus est, qui opem & auxilium,
 ferendo eundem audaciorem reddit: adeo ut illis mercato-
 ribus, prohibitis mercibus hostem juvantes, securitas com-
 merciorum nullatenus præstanda sit, cum ipsi securitatem
 publicam suis commerciis illicitis turbent, & quantum in i-
 p̄s est juvando & validiorum reddendo hostem, evertant.
 Merces autem quibus hostem adjuvamus sunt non tantum o-
 mn̄is generis arma, quorsum pulverem quo ad tormenta bel-
 lica & bombardas onerandas, utuntur, itemque plumbum,
 & sulphur referimus, *arg. l. Cotem. XI. ff. de publican. vid. Stra-*
ch ad Mercaturam part. 4. num. 14. Sed & omnis generis Com-
 m̄catus.

meatus: quia non minus Commeatu quam armis hostibus
suppetiæ feruntur. Ad Commeatum autem pertinet omne
frumentum, farina legumina &c. His aut Tabacum recte an-
numeretur, quætitur? Et de hoc litem aliquam fuisse inter
Hispanos & Anglos refert *Marquard. lib. r.c. 16. n. 33.* Hispani
asserébant herbam hanc inter victualia referendam esse, vel
propterea, quod ejus usu victualium consumptio protraha-
tur, & in eadem causa Tabacum esse dicebant, in qua sal, quo
victualia à putredine conservantur. Angli contrapugnantes,
imprimis urgebant, tum Medicorum testimonia, quæ herbæ
hujus sumum nutrire, negabant: tum JCorum autoritates,
asseréntium quod, quia Tabacum expresse inter prohibitas
merces relatum non fuerit, exteros ad id tantum teneri, quod
expresse interdictum est, ex paritate autem rationis solum,
contra subditos concludendum esse.

Hæc & alia ne litium dent ansam, vel in pactis exprimi solent,
quæ merces exorto bello prohibita esse debeant: quod factum in Ci-
tata jam Tractatione maritima inter Regem Galliæ & Civitates Han-
seaticas *1655*, in qua imprimis § 2. longo ordine merces prohibita
enarrantur. *Wahren von Contrebande werden verstanden zu
seyn Kriegs munition, allerhand feuer. Waffen benahment-
lich Canonen, Rußqueten/feuermdrser/feuerkugeln/Petars
den/granaten/Saucisses, Krantz/Affuten/Fourcherten Ban-
delier/Pulver/Lunten/Salpeter/und allerhand andere arz-
ten von gewehr/als Pfecken/Degen/Nickelhauben/Sturm-
hüte/Kürisß/Selbarten/Wurffspieße/ und andere waffen/so
zum Kriege dienlich/wie auch Pferde/Thauwerck/und Segel-
tuch/welches nicht zu anders als Schieße. Segel kan gebrau-
chet werden. Sie sollen aber frey führen mögen/Korn und
allerhand sorte Brannen/Gülsen frächte/und andere dinge zu
des menschen leben dienlich/wen nur die Städte und Plätze
dahin sie solches führen von Ihr. Königl. Mayst. nicht attra-
quirit seyn etc.*

Vel

9. Veletiam exorto jam bello, publico Edicto merces prohibita enumerantur. Hujusmodi Edictum Rex Daniæ Anno 1659 oborto cum Svecis bello, publicavit, in quo præter ea quæ jam enarrata sunt, ulterius prohibebantur no. 2. *Allerhand Victualien von Essen unnd trinckwahren/ so wol auch allerhand grob und klein Saltz/ ohn allen unterschied/ nichts davon außbescheiden/ als alleine allerhand Weine/ Brandweine und Specereyen/ Lering und Saltz so nach Et. fland und Moscovien geführt wird. etc.* & no. 3. *sol auch unter Contrebande Wahren gerechnet werden Galmey, Carrun auch was sonst zu beförderung allerhand manufacturen und Arbeit dienet/ welche in Schweden/ unnd dessen Unterliegenden Landen und Städten gemacht/ gewebet / oder sonst anderer gestalt verfertigt oder zu wege gebracht/ item gegossen/ gezogen oder geschmiedet werden etc.*

Pœna illorum qui prohibitas vehunt merces, si subditi fuerint est pœna Criminis læsæ majestatis l. 4. ff. *ad Leg. Majest. vid. l. 2. C. quæ res exportat*: Si vero Exteri, est Confiscatio mercium prohibitarum, non a. licitarum quamvis cum illicitis mixtæ fuerint, l. xi. §. 2. *Dominus ff. de Publican. Rodericus Zuarius de Usuarii Const. 2. no. 6.* perinde ut in solutione vectigalium professæ cum occultatis in commissum non cadunt, *Rosenthal. de feud. Concl. 41. cap. 5. Add. Wissenbach Dñp. ad ffra 15. d. 25.* Navem a. ipsam in commissum cadere nisi & magistri navis concurrat dolus, aut specialia adsint statuta & consuetudines, non satis æquum existimo. d. l. xi. §. 2. *de publican. Marquard. lib. 2. c. 4. no. 38. & seqq. Add. Dn. Struve in Synt. J. C. Ex. 39. d. 50.*

- II. Ultima Prætorum Portuum cura, consistit in exactione vectigalium, ad solutionem enim vectigalium naves ex portu recedentes æque obligatæ sunt, cum causa constitutorum vectigalium, securæ scil. commerciorum & navigandi præstatio, non minus in advenientibus quam recedentibus locum habeat, verum de vectigalibus cum m. cap. 3. jam actum sit, hic nihil addimus, hanc solum pro conclusione Disputationis subjungentes quæstionem, An Princeps navigantibus, vectigal solventibus illata damna refarcire teneatur? Damna quibus navigantes expositi sunt, procedunt, vel à vi Divina vel

vel humana. Ista sunt, quæ à tempestatum procellarumque injuria
veniunt & à nemine præstantur, quia consilio aut Prudentia humana
provideri aut saltem præcaveri non possunt. *l. 1. §. 4. ff. de Obligat. &
Actionib. l. 24. §. 4. ff. de Damno Infecto l. 25. §. 6. ff. Locat. Cond. l. 23. de
R. J.* Hæc sunt ea, quæ à Piratis vel hostibus inferuntur, de quibus
in præsens tantum quæritur. Et nec ad hæc Principes regulariter te-
neri, dicendum foret, *ex l. 23. de R. J.* Ibi: Impetus Prædonum à nullo
præstantur, quia & hi inter casus fortuitos referuntur. Verum con-
trarium ut asseramus duplex urget ratio.

Prior quod hæc Da-
mna in his casibus, ad Casus fortuitos referri non possint: Nam Casus
fortuitus is est, qui consilio, prudentiæ humanae provideri aut sal-
tem præcaveri non potest; Jam autem Impetus latronum quamvis
quoad privatos ad casus fortuitos referatur, quoad Principes tamen
idem dicendum non est, quippe hi latrocinia & piraticam utiq; præ-
cavere possunt & debent: adeo, ut merito ex neglectu teneantur Re-
ges ac Magistratus qui ad inhibenda latrocinia & piraticam non ad-
hibent ea remedia quæ possunt aut debent. *Grotius de J. b. & p. lib.
2. c. 17. §. 20.*

Posterior ratio est, quod Princeps exactione vectigaliū Casum hunc,
si fortuitus dicendus, in se suscipiat: quo casu etiam privatos teneri
per textum Expressum *legis 6. C. de pignorat. Action.* affirmatur. aliud
tn. dicendum, si expresse propter alias causas non autem propter se-
curum transitum vectigal exigatur. *vid. Rosenth. de feud. Cap. 5. concl.
22. Dn. Strauch. diss. de Imper. Maris c. 6. no. 7. Marquard. lib. 1. c. 13. no. 9.
Loeten lib. 2. c. 3. §. 4. Gailus Observ. lib. 2. Observ. 64.* Et hæc in præsens
de Portuum juribus sufficiant.

DEO Optimo Maximo pro Ejus Divina
adistentia sit Laus Honor & Glo-
ria in secula.

Ad Nobil. ac Doctissimum,

DN. WEGE R U M.

DISPUTATIONIS hujus AUTOREM.

Vastum velut Mare ingredi oportet sectantes Sapientiam. Non infames naufragiis flexus, non Cæli ventorumque iræ, nec latrociniiis infesta itinera extimenda sunt; labores omnes, molestias & pericula tenacis propositi spes superat, & affulgentis aliquando portus dulcedo solatio est. Idem tibi NOBILISSIME DN. VVEGERE solida eruditione animum expolituro usu venit: cum monitus esses; eo felicius in gravioribus studiis progredi, quo primis disciplinis, & philosophicis, quas vocant artibus, quis præmuniverit animum fidelius, omnes istas ex propositi ductu absolvisti prius, quam sublimiora adiisti. Nullius te molestiæ tædiū cepit, vel periculi plena abriperunt diverticula. Quot incauti idem tecum iter ingressi, Seculi tenebris oppressi, ad fatuos aut erraticos ignes, terrenis vaporibus accensos, vel Syrtes deflexerunt, & pulchri propositi fecerunt jacturam; Tu scanfili artium lege procedens, iter emensus es feliciter; ut studiorum PORTUM non conspicias amplius, sed in PORTUS recepti indicium de PORTUUM jure Disputationem varia eruditione conscriptam publicæ ventilationi exhibueris. De Ingenii felicitate ac eruditionis elegantia plura afferrem testis sincerus, nisi verecundi oris tui vererer ruborem. Loquuntur mores, & virtus tua non eget præconio. Gratulor modo de læto studiorum PORTU, & propediem hinc abituro felicia precanda apprecor, Vale virtutibus tuis præstantissime juvenis, & egregiam, quæ de te sedet, spem adimple, aut, qua fieri potest, Falle.

*D. Raptim 81avo Nov.
April, 1671.*

*Sincero affectu
scrib.*

Disputat. PRÆSES.